

ASYMETRICKÉ VÁLKY
Asymmetric warfare

Bc. Ladislav Gála

Diplomová práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Ladislav GÁLA**
Studijní program: **N 3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **ASYMETRICKÉ VÁLKY**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte analýzu problému ve vztahu k současné bezpečnosti lidstva.
2. Pojem asymetrické války.
3. Současný stav boje proti mezinárodnímu terorismu.
4. Formy a metody.
5. Budoucnost vývoje problému.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. CSIS. Center for Strategic and International Studies [online]. c2010 [cit. 2010-02-03]. Dostupný z WWW:www.csis.com.
2. JIROVSKÝ, Václav. Kybernetická kriminalita. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2007. 288 s. ISBN 9788024715612.
3. ŠEFČÍK, Vladimír, LOŠEK, Václav. Bezpečnostní technologie, systémy a management 2007. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2008. ISBN 9788073186050. Nad obecnými riziky a hrozbami současného světa, s. 141-146.
4. Global research : Centre for research on globalization [online]. c2010 [cit. 2010-02-03]. Dostupný z WWW:http://www.globalresearch.ca.
5. LAUCKÝ, Vladimír. Bezpečnostní futurologie. Zlín : [s.n.], 2007. 93 s. ISBN 978-7318-560-2.
6. LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti 2 : skripta UTB FAI. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 121 s. ISBN 978-80-7318-631-9.
7. LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti I . 2. vyd. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2004. 64 s. ISBN 80-7318-194-0.

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Vladimír Laucký

Ústav bezpečnostního inženýrství

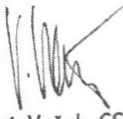
Datum zadání diplomové práce:

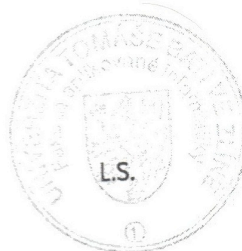
19. února 2010

Termín odevzdání diplomové práce:

7. června 2010

Ve Zlíně dne 19. února 2010

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Cieľom tejto práce bolo analyzovať a vymedziť pojem asymetrických vojen. Oboznámiť sa s bezpečnostnými rizikami, formami, metódami a identifikovať asymetriu vo vzťahu k spôsobom vedenia vojen a bezpečnosti ľudstva. Práca mapuje situáciu v oblasti terorizmu a taktiež popisuje formy a metódy využitia asymetrie v terorizme. Práca popisuje asymetrické hrozby súčasnosti a snaží sa tiež o futurologickú prognózu vývoja asymetrických hrozieb a vojen v budúcnosti.

Kľúčové slová: asymetrická vojna, terorizmus, kyberterorizmus, pirátstvo, droga, aliancia, prognóza, hawala, bezpečnosť

ABSTRACT

The aim of this master thesis was to analyze and define asymmetric warfare. An overview of security risks as well as the forms, methods and identify asymmetry in relation with kinds of army leadership and security of mankind. The thesis is analyzing situation of terrorism and asymmetrical forms of terrorism. The thesis describes asymmetrical threats of present and their future.

Keywords: asymmetric warfare, terrorism, cyberterrorism, piracy, drug, alliance, prognosis, hawala, security

PodĎakovanie:

Ďakujem vedúcemu svojej diplomovej práce JUDr. Vladimírovi Lauckému, za odborné vedenie, ochotne poskytnuté rady, za čas a trpezlivosť ktorú mi venoval pri vypracovávaní diplomovej práce.

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

.....
podpis diplomanta

OBSAH

OBSAH	8
Úvod	10
1. Asymetrické vojny.....	12
1.1 Charakteristika.....	12
2. Analýza.....	14
2.1 Terorizmus.....	14
2.1.1 Ciele terorizmu.....	16
2.1.2 Metódy boja proti terorizmu	17
2.1.3 Financovanie terorizmu	20
2.1.4 Zdroje financovania	20
2.1.5 Zamedzenie financovania terorizmu	21
2.1.6 Hawala	22
2.1.7 Fungovanie.....	22
2.2 Kyberterorizmus	24
2.2.1 Kategorizácia kyberteroristických útokov.....	25
2.2.2 Ideologické zneužitie kyberterorizmu.....	26
2.2.3 Kybernetická bezpečnosť.....	27
2.3 Analýza globálnej situácie	29
2.3.1 Vnímanie prvkov globalizácie a ich dôsledok.....	30
2.4 Drogy.....	49
2.4.1 Drogy a bezpečnosť.....	49
2.4.2 Vojna proti drogám	50
2.4.3 Prohičná politika	54
2.5 Pirátstvo.....	58
2.5.1 Námorné pirátstvo	58
2.5.2 Počítačové pirátstvo	60
2.6 Atómové zbrane	64
2.6.1 HEMP (high-altitude electromagnetic pulse)	65

3. Syntéza	66
3.1 Terorizmus.....	67
3.2 Kyberterorismus.....	69
3.3 vojna proti drogám	70
3.4 Pirátstvo.....	70
3.5 Ostatné formy.....	72
4. Prognóza.....	73
4.1 Vývoj asymetrických vojen, hrozieb a z nich vyplývajúcich rizík	73
4.1.1 Scenár A.....	74
4.1.2 Scenár B.....	75
Záver	76
Conclusion	77
Zoznam použitej literatúry	78
Zoznam použitých skratiek a symbolov	83
Zoznam obrázkov	84
Zoznam tabuliek	85

ÚVOD

Už od dob prvých kmeňových spoločenstiev a vzniku ľudskej civilizácie patria bojové pudy k základnej ľudskej výbave. Následným zdokonaľovaním sa z nich stali vlastnosti nevyhnutné pre život na Zemi. Spočiatku pomáhali prežiť a zabezpečiť obživu, ale neskôr i tieto vlastnosti stáli pri zrode modernej spoločnosti. Ľudia sa zoskupovali a tým sa zväčšovali ich šance na prežitie. S takýmto zoskupovaním prišli postupne vojny medzi skupinami a neskôr vojny medzi národmi. Takýmto vývojom si prešli všetky civilizácie na celom svete. Nájdeme medzi nimi civilizácie skvelých stratégov, mysliteľov, vedcov, ktorí dali svetu množstvo poznatkov z najrôznejších sfér ľudskeho života. Vojenské vedy patria taktiež medzi toto dedičstvo.

Z histórie poznáme množstvo spôsobov, foriem a taktík použitých v najrôznejších bitkách a vojnách, z ktorých každá mala svoje špecifiká. V týchto vojnách sa stretávali najrôznejšie typy armád, najrôznejšie typy civilizácií na rozličných stupňoch vývoja. Každá z nich mala svoj spôsob boja a svoje výhody i nevýhody. Záležalo na celkovom naplánovaní, sile ale i ďalších faktoroch a nie vždy „papierovo silný súper mal navrch“.

Skúmaním týchto taktík a ďalším overovaním v praxi, dnes poznáme viaceré spôsoby boja. Základnou charakteristikou pri opise takýchto vojen je, kto s kým bojoval, akým spôsobom bojoval a akú taktiku použil. História pozná veľmi veľa vojen, kedy medzi sebou bojovali sebe rovní súper s podobnou výzbrojou, veľkosťou armády i taktikou. Takéto vojny trvali desaťročia s množstvom mŕtvych na oboch stranách a vo veľa prípadoch skončili kapituláciou oboch strán a následnou remízou, alebo len tesným víťazstvom jedného z aktérov konfliktu. Takéto vojny boli neefektívne a v mnohých prípadoch znamenali úpadok víťaznej mocnosti.

Druhým typom vojny je drvivé víťazstvo jedného z aktérov konfliktu, ktorý disponoval prostriedkami prevyšujúcimi v množstve a sile, než mal k dispozícii jeho súper. Takéto vojny znamenali jasnú a často i rýchlu výhru. Tento typ vojny s použitím masívnej armády a vojenských stratégií v rozsahu potrebnom na rýchle vyriešenie sporu považujeme za klasický typ vojny s použitím symetrických prostriedkov. Symetrickými prostriedkami rozumieme klasické zbrane a vojenskú taktiku.

Tretím typom vojny je prípad boja dvoch nerovných súperov. Jedná sa o prípad podobný druhému typu vojny, ale s viacerými odlišnosťami. Tieto odlišnosti nájdeme hlavne v spôsobe boja a použitej taktike v danom konflikte, vo vojne. V tomto prípade sa darí

„slabšiemu“ súperovi vzdorovať prostriedkami, ktoré sú v množstve, sile a hlavne taktike odlišné od klasických spôsobov boja. Týmto prostriedkom hovoríme asymetrické. Teda odlišné. Použitie týchto prostriedkov vyžaduje dokonale premyslenú taktiku, organizáciu a utajenie. Jedine takýto spôsob vojny dokáže v kombinácii s klasickým spôsobom boja čeliť súperovi s neúmerne veľkou silou a možnosťami. Tento typ je vysoko efektívny a minimalizuje straty na životoch i finančné prstriedky.

V práci je vysvetlená a identifikovaná asymetria vojen. Jej formy a spôsoby, ktoré môžeme nájsť v súčasnosti a následne i v budúcom vývoji týchto asymetrických hrozieb. Práca analyzuje problém asymetrie a poukazuje na konkrétne prípady v spojení s terorizmom, pirátstvom a globálnym vývojom.

Práca je rozdelená na tri hlavné kategórie. Prvá časť analyzuje asymetriu a identifikuje asymetrické hrozby. Druhá časť syntetizuje fakty, analýzy a súčasne ich dopĺňa o nové poznatky. Zároveň ich dáva do širších súvislostí s globálnymi i lokálnymi udalosťami. Posledná tretia časť sa zaoberá futurologickou predpoveďou vývoja týchto hrozieb. Jednak formou všeobecnej predpovede a zároveň následných scenárov A a B, ktoré odzrkadľujú možnosti ďalšieho vývoja.

1. ASYMETRICKÉ VOJNY

1.1 Charakteristika

Asymetrická vojna je charakteristika spôsobu vedenia boja, konfliktu medzi stranami, ktorých relatívna vojenská moc, stratégia a taktika sa líši. Obe strany sa snažia využiť a zapojiť nekonvenčné spôsoby boja, taktík a stratégií tak, aby zasiahli slabé miesto protivníka s čo najväčším efektom. Slabší protivník sa snaží využiť a kompenzovať nedostatky v množstve a kvalite tak, že si tieto nedostatky uvedomuje a tým je schopný predísť už vopred neúspešnej aktivite, konfliktu.

Asymetrický spôsob boja zahŕňa využitie psychologických, hospodárskych, kybernetických a iných faktorov k dosiahnutiu cieľa tak, aby protivník utpel čo najväčšie straty.

Termín „asymetrická vojna“ po prvý krát uverejnil **Andrew J. R. Mack** vo vedeckom časopise „World Politics“ v roku 1975 pod názvom „Why Big Nations Loose Small Wars“, v ktorom charakterizoval pojmy asymetrie a sily. Po zverejnení tejto vedeckej analýzy bola Mackova práca ignorovaná, no svoje opodstatnenie si našla až po ukončení Studenej vojny.

Vo svetovej literatúre a v odborných kruhoch je pojem asymetrickej vojny rozdelený do dvoch hlavných prúdov. Prvou skupinou sú autori z vojenského prostredia a druhou skupinou sú akademickí autori. Obe skupiny majú rozdielny pohľad a rozdielne hodnotenie na asymetriu.

Vojenský autori spájajú asymetrickú vojnu a prisudzujú jej blízky vzťah k partizánstvu, povstaniu, pirátstvu, terorizmu, kontra-povstaniu a boju proti terorizmu. Sústredia sa na stratégie a nepriame stratégie, ktoré by si mohol nepriateľ osvojiť, narozdiel od korelácie síl¹.

Akademickí autori sa snažia viac porozumieť a vysvetľovať interakcie medzi faktormi na úspech a neúspech a zároveň porozumieť:

- vnútornej dynamike skupiny,
- strategickej interakcii,

¹ Asymmetric warfare. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 31.3.2002, last modified on 19.5.2010 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Asymmetric_warfare>.

- vonkajšej pomoci slabšiemu subjektu,
- ochote slabších trpieť a znášať väčšie náklady,
- nechuti k eskalácii násilia zo strany silných subjektov,
- rozsiahlym vojenským stratégiám.

[1]

Oba prístupy k téme asymetrickej vojny majú svoje opodstatnenie. Jeden smer bez druhého by nebol sebestačný. Tak ako sa tieto smery rozchádzajú v pohľade na jadro problému, tak sa zase musia spojiť k dosiahnutiu konsenzu a optimálneho poznania asymetrie. Podľa môjho názoru, aby došlo k poznaniu reálnej asymetrie vojen a vojenských konfliktov, treba tento problém podrobiť:

1. Analýze,
2. Syntéze,
3. Prognóze.

V súčasnosti existuje viacero druhov a spôsobov analýzy, syntézy a prognóz. Každá z foriem skúmania má svoje výhody i nevýhody, silné a slabé stránky. Domnievam sa, že pre môj účel je ideálna regresívna analýza, systémová syntéza a následná prognóza.

2. ANALÝZA

Regresívna analýza skúma vzájomné závislosti súbežných zmien dvoch, alebo viacerých javov. Účelom tejto metódy je zistiť, ako sa tieto zmeny prejavujú a zistiť mieru zhody týchto zmien. Cieľom analýzy je taktiež oddeliť podstatné veci od nepodstatných, zjednodušiť zložité veci a nájsť vzájomné interakcie medzi skúmanými faktormi.

2.1 Terorizmus

Terorizmus, rovnako ako iné formy boja, prešiel za posledné desaťročia množstvom zmien, ktoré odzrkadľujú dobu. Definícia terorizmu nebola vždy jednoznačná a viaceré teórie majú na rovnakú vec rozdielny uhol pohľadu. V súčasnej dobe je terorizmus presne zadefinovaný legislatívami jednotlivých krajín s odkazom na medzinárodné dokumenty.

[2]

Ministerstvo vnútra ČR definuje terorizmus ako plánované, premyslené a politicky motivované násilie, zamerané proti nezúčastneným osobám, slúžiace k dosiahnutiu vytýčených cieľov².

V súčasnosti existuje viacero druhov terorizmu, ktoré sa líšia spôsobom koordinácie a organizovanosti, použitými prostriedkami, ideológiou atď.

K teroristickým akciám dochádza z rady rôznych podnetov. Väčšinou chcú teroristické organizácie na seba upozorniť. Dôvodom je hlavne fakt, že teroristickým útokom je zviditeľnená ich ideológia, a hrdo sa k svojim útokom hlásia. V opačnom prípade, v snahe o minimalizáciu rizika, volia stratégiu anonymity³. Faktorom ovplyvňujúcim toto

2 Ministerstvo vnútra [online]. 29.7.2009 [cit. 2010-03-02]. Definície pojmu terorizmus. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorizmus.aspx>>.

3 ANNA, Bičianová. Kybernetický terorizmus a počítačová kriminalita. Zlín, 2008. 71 s. Diplomová práca. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta aplikované informatiky

správanie a celý proces výberu cieľa teroristických akcií, sú prvotné dôvody terorizmu, kam patrí:

1. podľa **ideologickej príslušnosti** :

- **nacionalistický**
- **revolučný**
- **extrémizmus krajnej pravice**
- **náboženský extrémizmus**
- **jednúčelové teroristické skupiny**

2. podľa **povahy cieľov**, ktoré chcú teroristi dosiahnuť – do istej miery sa prekrývajú s ideológiou hnutia

- **štátom podporovaný terorizmus**
- **protištátny terorizmus**

3. podľa **výberu cieľa**

- **útoky na veľmi špecificky vybrané ciele**
- **útoky na náhodne zvolený cieľ**

4. podľa **oblasti pôsobenia**

- **mestský**
- **vidiecky**

5. podľa **zamerania násillia** - termín zamerania predstavuje v tomto prípade výber cieľov a prostredia, v ktorom teroristi operujú

- **vnútroštátny**
- **medzinárodný**

6. podľa **historického pôvodu** teroristickej skupiny

[3]

Prax ukázala, že delenie na rôzne kategórie má opodstatnenie a pomáha objasňovať pozadie vzniku terorizmu. Experti na terorizmus sú si vedomí, že takéto kategorizovanie

nie je komplexné a kompletne, preto sa snažia vytvárať nové delenia v snahe pokryť a analyzovať celú šírku konkrétnych hnutí. Takouto aktivitou za pomoci moderných metód, analýz, výpočtovej techniky a skúseností, sú schopní vidieť súvislosti, ktoré predtým boli skryté a ktoré dávali podnet na vznik takejto teroristickej ideológie.

V minulosti bol prezentovaný názor na fungovanie a vznik takýchto skupín: od jednotlivcov až k masám. V súčasnosti sa autori a tvorcovia protiteroristických politík zhodujú v tom, že terorizmus nie je osobnou záležitosťou jednotlivcov. Zaoberajú sa analýzou politických programov a podporou od štátnych alebo miestnych inštitúcií, spoločnosti ako takej. Cieľom teroristického aktu nie je veľký počet obetí, ale masovo vyvolať pocit strachu, zažehnať vzburu, upozorniť širokú verejnosť.

Výnimku tvoria posledné teroristické a samovražedné útoky. Ich cieľom je masové zabíjanie nevinných ľudí a v konečnom dôsledku vyvolať pocit strachu u verejnosti. Takýto čin je spáchaný za účelom vyvolania beznádeje a strachu u verejnosti s následným psychologickým následkom. Takouto taktikou je známa skupina „Taliban“, ktorá v Afganistane rekrutuje, vyzbrojuje a cvičí atentátnikov.

2.1.1 Ciele terorizmu

K teroristickým akciám môže dochádzať z rôznych dôvodov. Všeobecne existuje niekoľko hlavných cieľov terorizmu:

- **Reklamný cieľ** – ide o upútanie pozornosti pomocou masmédií. Násilnou akciou je prejavovaná snaha o zverejnenie programu teroristickej organizácie. Významnou mierou k tomu napomáhajú aj dnešné svetové mediálne prostriedky, ktoré vyhlásávajú takéto drastické exkluzívne správy.
-
- **Jednorazový násilný akt** – ide o dosiahnutie cieľov ako je likvidácia osoby alebo osôb, ničenie konkrétneho objektu alebo objektov. Pri snahe vynútiť si vyjednanie, slúžia teroristické akcie na zastrasovanie politickej moci alebo ako nátlak na politickú moc. Pri tomto taktickom použití násilia sa obetami útokov často stávajú nevinní ľudia, ktorí nemajú nič spoločné s prípravou alebo výkonom vládnej politiky.

- **Strategický cieľ** – terorizmus predstavuje destabilizačný nástroj daného režimu. Vychádza z predpokladu, že teroristické akcie vyprovokujú štátnu moc k takým represiam a násiliu, ktorého výsledkom má byť revolučná vzbura. Takýto priebeh predpokladajú predovšetkým anarchistické, doktrínálne koncepcie.

[3]

Terorizmus má množstvo prejavov a ich analýzou sa vymedzujú typy, druhy a formy terorizmu. Táto činnosť vzhľadom na meniaci sa charakter terorizmu sa kontinuálne dopracováva. Zmeny nastávajú hlavne v spojitosti s jeho aktuálnymi príčinami, zdrojmi a prejavmi. Skupiny uskutočňujúce samovražedné atentáty sa odlišujú svojou formou, veľkosťou, ideovou orientáciou, cieľmi a podporou.

[3]

2.1.2 METÓDY BOJA PROTI TERORIZMU⁴

Boj proti terorizmu je typickým príkladom asymetrickej vojny. Na jednej strane sú štáty združené vojenskými alebo politickými alianciami a na druhej strane sú teroristické skupiny. Ani jedna z oboch spomenutých strán nedisponuje rovnakými zbraňami a inými prostriedkami. Každá z oboch strán sa snaží využiť všetky dostupné prostriedky na získanie prevahy nad súperom. Nemusí sa vždy jednať iba o zbrane.

V tomto asymetrickom boji sa stávajú zbraňami :

- **Diplomacia** je a vždy bude prvým opatrením na odvrátenie následných postupov a na zamedzenie teroru. Diplomacia má svoje miesto pri jednaniach medzi dvoma, alebo viacerými stranami zapojených do konfliktu, alebo do boja proti terorizmu. Tento proces jednania sa stáva neúčinným v tom prípade, keď nie je s kým jednať kvôli neexistujúcim komunikačným kanálom.

4 BÍLEK, Ladislav. Formy a metody boje proti terorismu. Zlín, 2007. 129 s. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta aplikované informatiky.

- **Sankcie** môžu byť uvalené na tých čo terorizmus podporujú a tiež na majetok, ktorý je na takéto účely využívaný. Sankcie na majetok sa používajú veľmi málo. Dôvodom je, že majetok takýchto skupín sa nenachádza vo finančných inštitúciách. V prípade, že sa jedná o majetok štátu, ktorý terorizmus podporuje, pristupuje sa k týmto sankciám :
 - Diplomatické sankcie
 - Vyhostenie diplomatov
 - Prerušenie diplomatických stykov
 - Pozastavenie diplomatických návštev
 - Pozastavenie spolupráce s treťou krajinou
 - Bojkot športovných a kultúrnych akcií
 - Obchodné sankcie
 - Všeobecné
 - Konkrétne
 - Finančné sankcie
 - Zmrazenie finančných prostriedkov
 - Zmrazenie hospodárskych zdrojov
 - Zákaz finančných transakcií a služieb
 - Obmedzenie investícií a úverov
 - Dopravné sankcie
 - Obmedzenie leteckej, námornej, ... dopravy
 - Zákaz vstupu osôb na územie

Takéto opatrenia môžu byť použité na vlády, predstaviteľov vlád tretích zemí, rovnako môžu byť použité na neštátne subjekty, jednotlivcov (právnické a fyzické osoby vrátane

podnikatelských subjektov, napríklad pre ich napojenie na teroristické skupiny) z tretích zemí⁵.

- **Hospodárske stimuly** patria k preventívnym spôsobom v boji s terorizmom. Ich úloha spočíva v motivácii nestáť sa členom takejto organizácie. Často práve hospodárske a ekonomické stimuly dokážu odvrátiť od rozhodnutia stať sa členom takéhoto zoskupenia. Môže ísť o výmenu na podporu vzdelania, ekonomického rastu a stability. Tieto stimuly sú zamerané, narozdiel od hlavných predstaviteľov teroristických organizácií, na bežných obyvateľov. Slúžia ako preventívny faktor pred vstupom do takýchto štruktúr, kedy ich použitie, načasovanie a kvantita musia byť väčšie, ako sú dôvody na aktiváciu nechceného jednanja. Nesprávne načasovanie a použitie takýchto foriem má opačný efekt. Vtedy naopak pomôže teroristickej skupine, bunke.
- **Skryté operácie** sú take operácie, u ktorých sa nekladie dôraz na informovanosť, ale naopak na diskretnosť operácie. Väčšinou majú tieto operácie pasívny charakter a jedná sa o monitoring, strategické určovanie schopností, slabín a zraniteľnosť. Veľký význam sa kladie na spoluprácu medzi rôznymi jednotkami plniacimi si svoje rozkazy, rovnako i na spoluprácu na nadnárodnej úrovni. Takouto spoluprácou je možné docieľiť dezinformovanosť, podporu frakcií, ktoré majú konflikt s vedením a tak spôsobiť rozkol, ktorý oslabí organizáciu ako celok. Významným prínosom je ničenie prepojení a štruktúr vo vnútri teroristickej organizácie skrytým spôsobom. Takto vznikajú trhliny v štruktúrach, ktoré oslabujú a spomaľujú proces napredovania, výcviku, zásobovania, nábor nových síl, atď.
- **Odmeny za informácie** patria k motivačným faktorom pre “verejnú”. Sú určené primárne pre ľudí, ktorí sa dozvedeli o faktoch, ktoré by boli nápomocné k

⁵ TVRDÝ, Jiří. PRÁVNÍ RÁDCE [online]. 17. 12. 2009 [cit. 2010-03-02]. Mezinárodní sankce - často přehlížená povinnost. Dostupné z WWW: <http://pravnihradce.ihned.cz/c4-10078240-39523920-F00000_d-mezinarodni-sankce-casto-prehlizena-povinnost>.

odhaleníu, zneškodneniu teroristického aktu, alebo za poskytnutie informácií, ktoré budú nápomocné k zatknutiu hľadaných osôb.

2.1.3 Financovanie terorizmu

Financovanie terorizmu je hlavnou príčinou množstva teroristických útokov vo svete. Na to, aby sme mohli zamedziť prísunu finančných tokov k teroristom, musíme sa oboznámiť so zdrojmi ich príjmov. Je veľmi dôležité spoznať tieto finančné toky, hlavne treba spoznať a vymedziť miesta, odkiaľ tieto prostriedky prichádzajú.

Anylázou finančných tokov a odborných článkov na túto tému som dospel k názoru a utvrdil sa v tom, že tieto financie nie je možné získať v takom množstve iba z lokálnej „mikro-ekonomiky“. Aby takéto množstvo financií pokrylo výdavky teroristických skupín zákonite musia prúdiť z makro-ekonomiky. Celý systém má viacero neznámych. Ďalšou „neznámou“ je pojem „transfer peňazí“. Tejto téme sa budem venovať v samostatnej podkapitole.

2.1.4 Zdroje financovania

- **Sponzoring** je jedným zo základných spôsobov prísunu financií do organizácie. Sponzormi bývajú ľudia z kruhov blízkych teroristom, či už rodinní príslušníci, alebo takzvané „mozgy“. Sponzori nie sú priamo vojensky aktívny, ale vlastnia firmy, z príjmov ktorých financujú terorizmus a súčasne plánujú teroristické akty. Ďalší prísun financií pochádza od bohatých rodín a jednotlivcov, ktorí podporujú terorizmus a zároveň ťažia z takejto činnosti vo svoj osobný prospech.
- **Distribúcia a predaj narkotík** majú významný podiel na financovaní terorizmu. Najväčším producentom a zároveň najviac ziskovým zoskupením zaoberajúcim sa predajom a distribúciou drog je Taliban. Práve Taliban ovláda obchod s ópium na úrovni 85% v domovskom Afganistane. Je potrebné spomenúť, že Taliban má významnú podporu od al-Kajdy a to približne 20 miliónov USD za rok. Pritom zisk z predaného ópia činil v roku 2000 približne 100 miliónov USD.¹

¹ CHOUVY, Pierre-Arnaud. Drugs and financing of terrorism. Geopium [online]. 21.10.2004, 2, [cit. 2010-03-16]. Dostupný z WWW: <http://www.geopium.org/terrorism-monitor-afghanistan-drugs_financing_terrorism.html>.

- Pašovanie ľudí
- Pašovanie starožitností
- Predaj fosílnych palív
- Ďalšia nelegálna činnosť

2.1.5 Zamedzenie financovania terorizmu

Financie tvoria základ pre uskutočňovanie, plánovanie a výbavu teroristov. I tu platí, že bez financií neexistuje nádej na úspech, ako v iných odvetviach. Je veľmi dôležité si uvedomiť, že financie nie sú iba jediným, ale za to najviac dôležitým a motivačným faktorom terorizmu. Na to, aby sme zabránili financovaniu a odrezali finančné toky, musíme všetku činnosť a kroky spejúce k zamedzeniu financovania uskutočňovať globálne, na medzinárovej a taktiež na lokálnej úrovni.

Je nesmierne dôležité využívať spôsob sankcionovania, zmien v legislatíve, novelizáciu súčasných zákonov, noriem a atď.

Podľa môjho názoru kvalitne pripravená legislatíva je základom úspešnej činnosti, ale ňou táto činnosť nekončí, práve naopak, začína. Pokladám za zásadné vytvorenie špecializovaných útvarov finančných inštitúcií, tak ako vytvorenie špecializovaných útvarov v medzinárodných obchodných, politických a hospodárskych zoskupeniach.

Je nesmierne dôležité, aby všetky zainteresované inštitúcie medzi sebou viedli dialóg a prebiehala spätná väzba, audit činnosti.

Pokladám za zásadné, zmenu kontroly v oblasti „finančných, daňových rajov“. Spôsob fungovania týchto krajín, provincií dáva skvelé možnosti k praniu „špinavých“ peňazí. Tento problém sa dotýka aj spoločností, ktoré majú sídlo v takýchto „rajoch“. Ich zisky môžu byť využívané na financovanie terorizmu. Preto je dôležité, aby ostatné vlády a únie zaujali rázne a striktné stanovisko k daným problémom a bola vyvinutá aktivita na zabránenie takéhoto financovania.

2.1.6 Hawala⁶

Hawala je spôsob financovania, výmeny finančných prostriedkov používaných hlavne v moslimskej komunite. Tento spôsob nie je založený na klasickom princípe transferu financií medzi finančnými inštitúciami, ale je založený na priamom výbere finančných prostriedkov od tzv. „hawaladara“. Celý systém je založený na dôvere a anonymite. Kombinácia týchto dvoch faktorov dáva predpoklad k silnej rezistivite voči vonkajším vplyvom, ktorými môžu byť orgány na odhaľovanie finančnej kriminality, spravodajské služby... Anonymita je hlavným faktorom, ktorý oživil inak starý a málo používaný systém transferu financií.

V súčasnosti tento systém zažíva rozmach. Je známe, že tento spôsob využívajú nielen jednotlivci, ale taktiež aj korporácie tam, kde neexistujú spoľahlivé finančné inštitúcie.

2.1.7 Fungovanie

Fungovanie systému HAWALA, ako už bolo spomenuté je založené na vzájomnej dôvere a určitej dávke anonymity. Obchodovanie v systéme HAWALA zabezpečuje sprostredkovateľ, „hawaladar“. Hawaladrom môže byť na prvý pohľad nenápadný majiteľ malého obchodu, taxikár, riaditeľ veľkej spoločnosti, imán⁷, členovia organizovaného zločinu, obchodníci s narkotikami a ľuďmi. Nie je podstatné akú profesiu dotyčná osoba vykonáva, ale akú má reputáciu v nadväznosti na svojich predkov a súčasnosť. Je nesmierne dôležité, aby sa za osobu ktorá vstupuje do tohoto systému, zaručili ďalší hawaladari. Následne je nevyhnutné zložiť sľub, ktorým prisahajú za zachovanie tajomstva.

⁶ Veľká Epocha [online]. 13.10.08 [cit. 2010-03-03]. Bin-Ládinův systém financování terorismu odhalen. Dostupné z

WWW: <<http://www.velkaepocha.sk/200810136272/Bin-Ladinuv-system-financovani-terorismu-odhalen.html>>.

⁷ učiteľ Koránu

Jonathan Evans⁸, ktorý sa ako šéf bezpečnostno technickej služby Veľkej Británie MI5 zaoberal činnosťou Bin Ládina, požiadal svojich kolegov a ďalších expertov na pranie špinavých peňazí o vypracovanie spávy o kontrolných tímoch tajnej služby, ktoré pracujú v moslimských komunitách vo Veľkej Británii. V tomto dokumente stojí: „ Každá transakcia končiacia v pokladniciach Al-Kájdy začína osobou, ktorá sa snaží vyhľadať nejakého hawalistu. Odovzdá mu sumu peňazí určenú k darovaniu a nahlási meno a adresu príjemcu. Hawalista pripočíta k tejto transferovanej sume svoj poplatok, ktorý obvykle býva 0,5% z celkovej sumy. Následne skontaktuje hawalistu v krajine kam smerujú financie a zadá svoj osobný kód, čím vstúpi do systému. Celá operácia prebehne veľmi rýchlo a nezanechá žiadnu stopu. Tento systém sa opiera o veľmi vysoký stupeň dôvery, čo žiadny formálny bankový systém nedokáže.“

[8]

Bývalý šéf FBI Mueller prezradil pri svojej návšteve Londýna šéfom britských tajných služieb, že hawala peniaze boli „vyprané“ v peňažných ústavoch v Káhire, v Damasku, v Paríži, v Madride, vo Frankfurte, v Johannesburgu, v Hongkongu, na Taiwane, v Rangúne, v Tokiu, v Minsku, v Leningrade a v Bukurešti. Potom boli „čisté“ peniaze investované na finančnej burze na Wall Street, kde pri opätovnom predaji vyniesli vysoké zisky. Expert na odhaľovanie financovania terorizmu Brian McAdam hovorí, že sa jedná o veľmi rafinovanú formu prania špinavých peňazí. Žiadna spoločnosť sa nemôže dozvedieť, odkiaľ peniaze na kúpu akcií pochádzajú. Ale každá veľká spoločnosť predstavuje pre teroristov zaujímavý cieľ. Preto Al-Káida investuje a svoje zisky následne používa na atentáty a iné aktivity.

[8]

8 Veľká Epocha [online]. 13.10.08 [cit. 2010-03-03]. Bin-Ládinův systém financování terorismu odhalen. Dostupné z WWW: <<http://www.velkaepocha.sk/200810136272/Bin-Ladinuv-system-financovani-terorismu-odhalen.html>>.

2.2 Kyberterorizmus⁹

Definícia kyberterorizmu (D.E. Denning)

Kyberterorizmus je konvergenciou terorizmu a kyberpriestoru. Obecně je chápaný ako nezákonný útok alebo nebezpečenstvo útoku proti počítačom, počítačovým sieťam a informáciám skladovaným v prípade, že útok je konaný za účelom zastrašiť alebo donútiť vládu, obyvateľov k podporovaniu sociálnych alebo politických cieľov.

- Podľa definície sú za akty kyberterorizmu považované útoky proti kritickým infraštruktúram.
- Útoky, ktoré nenarúšajú kľúčové služby, väčšinou nie sú pokladané za akty kyberterorizmu.

[9]

Taxonómia útočníkov :

1. teroristické skupiny

- nie je známe, že by disponovali a používali infoware vo väčšom rozsahu
- útoky sú skôr ideologického charakteru (defacement)
- Internet je väčšinou využívaný pre komunikáciu a koordináciu

2. „nepriateľské“ štáty

- informatický zbrojný potenciál je obľúbený pre možnosť asymetrickej vojenskej stratégie
- maskujú sa teroristickými alebo hackerskými skupinami

3. sympatizanti teroristov a „protiamerickí“ hackeri

- útoky sú častejšie ako útoky teroristov či nepriateľských štátov

⁹ GÁLA, Ladislav. Současné trendy v kyberterorizmu. Zlín, 2008. 78 s. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta aplikované informatiky.

- možnost vzniku novej generácie kyberteroristov na báze „promoslimských“ hackerských skupín („G-Force“, „The Pakistan Hackerz Club“, „Doctor Nuke“)

4. „dobrodruhovia“ (thrill seekers)

- konflikt v kyberpriestore prítahuje
- snaha presláviť sa útokmi na cieľ vysokej dôležitosti
- nie sú robené ani s politickým ani s ideologickým zápalom
- motivácia nie je tak vysoká, v tom prípade, keď sa konflikt predlžuje

[9]

2.2.1 Kategorizácia kyberteroristických útokov

1. priamy útok na lokálne technológie

- závisí na lokalite a na význame umiestnenia technológie
- sémantické útoky (napr. defacement webových stránok)
- útoky na infraštruktúru kritických systémov

2. súbežný útok

- v rámci fyzického útoku namiereného proti inému cieľu, je zasiahnutá informatická alebo telekomunikačná infraštruktúra
- nemusí mať fatálne následky
- zničenie dát pri fyzickom zničení nosičov alebo technológie

3. zneužitie technológie k riadeniu teroristickej organizácie

- umožnené globálnym charakterom informačného a telekomunikačného prostredia
- umožňuje predávanie informácií a koordináciu teroristických aktivít na celom svete

[9]

2.2.2 Ideologické zneužitie kyberterorizmu

1. politický terorizmus

- separatistický revolučný (protištátny)
- kyberpriestor používaný nielen ako „bojisko“ ale aj na komunikáciu, koordináciu a „verbovanie“

2. náboženský terorizmus

- fundamentalistické náboženské smery
- sekty

3. psychotický terorizmus

- individuálny druh terorizmu
- vyvolanie pocitu uspokojenia u duševne nemocného

4. mediálny terorizmus

- hlavne extrémisticky zamerané internetové noviny a časopisy
- kybertronika
- hacktivizmus, haktivistický spam

5. procesný terorizmus

- zneužitie demokratických princípov riešenia sporov
- ku kyberterorizmu patria hlavne prostriedky medializácie

6. kriminálny terorizmus

- nepatria sem kriminálne akty
- zahŕňa kybernetické aktivity organizovaného zločinu

2.2.3 Kybernetická bezpečnosť

Kybernetická bezpečnosť je súhrn derivácií elektronických, automatizačných, telekomunikačných a mnohých ďalších odvetví. Pojem „kybernetickej bezpečnosti“ sa zaoberá a zoskupuje jednotlivé technologicko-informačné systémy a zaoberá sa bezpečnosťou ako celkom. Tento spôsob riešenia bezpečnosti vychádza z reálnej integrácie a previazanost'ou jednotlivých systémov v jeden celok, **Internet**.

V minulosti sa na problém kybernetickej bezpečnosti pozeralo ako na problém, ktorý možno v budúcnosti predpokladať. Vývoj technológií určených na zabezpečenie odzrkadľoval súčasné potreby a nároky jednotlivých systémov a užívateľov. Dá sa tvrdiť, že tento spôsob realizácie pokroku v bezpečnosti bol neadekvátny, nezohľadňoval budúci vývoj a jeho základné piliere boli postavené na zlých základoch, čo malo za následok viaceré „fiaská“⁹ v oblasti bezpečnosti. Jedná sa hlavne o zabezpečenie bankových prevodov, ochrany osobných dát, informácií a hlavne zabezpečenie krízových infraštruktúr.

V súčasnosti existuje stále množstvo výziev, na ktoré je nutné nájsť riešenia bezpečnosti. Je evidentné, že chyby minulosti boli napravené a v bezpečnostnej politike kybernetických systémov nastala nová éra. Súčasný spôsoby zabezpečenia bezpečnosti sa dajú rozdeliť na tri kategórie:

- Represívne až totalitné
- Preventívne
- Kombinácia

Z praxe vieme, že väčšina krajín postupuje preventívnym spôsobom. Nájdu sa však krajiny ako Rusko a Čína, ktoré využívajú kombináciu oboch spôsobov, ale každá s iným pomerom represívno-totalitných praktík v zabezpečení bezpečnosti. Jedná sa hlavne o filtrovanie obsahu a zamedzenie určitých zdrojov informácií, smerom dnu i von z krajiny. V súčasnosti prebieha globálna spolupráca na úrovni politickej, vojenskej i technologickej. V minulosti boli zriadené viaceré inštitúty na podporu ochrany pred kybernetickou kriminalitou a to hlavne pred kyberterorizmom. Významú úlohu zohrávajú inštitúty **CSIRT**⁹ (Computer Security Incident Response Team), ktoré boli založené štátmi združenými v NATO a EU. Takáto integrácia a prepojenosť prispieva k väčšiemu zabezpečeniu sietí a komunikácie. Zatiaľ, čo CSIRT sa zameriavajú na ochranu

počítačových a informačných sietí, ochrana kritickej infraštruktúry je zabezpečovaná národnými agentúrami na ochranu kritických infraštruktúr. Tieto agentúry v úzkej koordinácii s armádou a ďalšími zložkami zabezpečujúcimi bezpečnosť krajiny. Zabezpečenie bezpečnosti a reakcie-schopnosť zložiek pre ochranu kritickej infraštruktúry môže byť ohrozená vlasníctvom týchto štruktúr súkromnými spoločnosťami. Najviac prepracovanou stratégiou v boji s kyberterorizmom disponuje USA, kde sa využíva **Systém celoštátnej reakcie v oblasti bezpečnosti kyberpriestoru**⁹ (National Cyberspace Security Response System), ktorý je rozdelený do piatich úrovní :

- **Level 1 – Domáci užívateľ, malé podniky:** Stroje (počítače) sa môžu stať slabým miestom systému, prípadne dokonca bránia útočníka, pokiaľ sa na ne bez vedomia vlastníka neoprávnene napojí.
- **Level 2 – Veľké podniky** (často definované ako časti kritickej infraštruktúry, respektíve ako ciele útokov). Zodpovední pracovníci firiem musia sledovať aktuálny vývoj v oblasti, učiť sa z vhodných osvedčených postupov a aplikovať ich.
- **Level 3 – Kritická infraštruktúra:** Pod týmto výrazom sa nerozumejú jednotlivé prevádzky, ale sektory (odvetvia), kde je nevyhnutné zdieľanie informácií, výmena osvedčených riešení a všestranná spolupráca. Niektoré rezorty (za pomoci inštitúcií, resp. agentúr existujúcich v štruktúre vecne príslušných ministerstiev) vytvorili centrá pre zdieľanie a analýzu informácií (Information Sharing and Analysis Centers – ISAC-s), ktoré nevyhnutnú výmenu informácií zefektívňujú a zrýchľujú.
- **Level 4 – Celoštátna úroveň:** Určité úlohy je treba riešiť celoštátne (vôbec nie lokálne alebo sektorálne). To platí napríklad o Internete, bezpečnosti jeho protokolu a routeru, resp. o strategických investíciách do výskumu a vývoja. Dôležité je taktiež stanovenie unifikovaných štandardov pre výcvik a vzdelávanie bezpečnostných odborníkov.

- **Level 5 – Celý svet** : Útok na kyberpriestor v USA môže prísť z opačného konca planéty. Štát preto musí pomáhať svojim partnerom v oblasti boja proti zločinu (terorizmu) všade na svete. Taktiež aj veľké korporácie a akademická obec by sa so svojimi kolegami (a dokonca aj s konkurentmi) mali deliť o získané skúsenosti.

[9]

Kritická infraštruktúra⁹:

- Energetika
- Vodohospodárstvo
- Telekomunikácie
- Finančný sektor
- Doprava
- Finančný sektor
- Pohotovostné služby

Nástroje kyberterorizmu⁹:

- Hacking
- Malware
- Phishing
- Pharming
- Mocking-bird
- Botnet

2.3 Analýza globálnej situácie

Globalizácia je proces zjednocovania a rozširovania. Tento proces rozširovaia, spájania a integrácie bol započatý v druhej polovici 20. storočia a je badateľný aj dnes. Globalizácia

má svoje opodstatnenie a je výsledkom, respektíve následkom kapitalizmu. Globalizáciu môžeme nájsť vo všetkých oblastiach života ľudí počínajúc dopravou, službami, kultúrou, obchodom a končiac bezpečnosťou.

Oblasť bezpečnosti je samostatnou kapitolou, ktorá má základy v hospodárskej, ekonomickej, obchodnej a v neposlednej rade politickej globalizácii. Globálna bezpečnosť je zavŕšením pomyselných pyramídy. Táto pyramída vyrastá na základoch bežného života a potreby ochrany majetku občanov prostriedkami komerčných a štátnych služieb. Jadro tvoria vyššie bezpečnostné zložky jednotlivých krajín, ako

armáda, spravodajské služby. Vrchol pyramídy tvoria medzinárodné zmluvy a pakty, ktoré zlučujú krajiny do celkov a organizácií, ktorých cieľom je bezpečnosť všetkých zmluvných strán.

2.3.1 Vnímanie prvkov globalizácie a ich dôsledok

Vnímanie prvkov globalizácie je proces, ktorý vzniká na najnižších miestach pyramídy a vyúsťuje na tom najvyššom mieste pyramídy. Ako už bolo spomenuté, globalizácia sa dotýka každodenného života ľudí. Z toho faktu vyplýva, že u ľudí sa vytvorí postoj kladný alebo záporný. Každá kultúra znáša prvky globalizácie odlišne a odlišne sa s nimi dokáže vysporiadať.

Kladným postojom rozumieme prijatie nových trendov a spôsobov, ich začlenenie do kultúry a bežného života. Takto obohatená kultúra sa stáva viac prosperujúcou a viac dynamickou. Nové prostredie ponúka možnosti na zdokonaľovanie v najrôznejších oblastiach bežného a profesného života ľudí. V oblasti hospodárstva vznikajú nové príležitosti a pracovné miesta pre ľudí. Tento fakt je spôsobený ekonomickou integráciou hospodárstva, teda takto oživený trh získava nové možnosti investovania a rozvoja. Dostupnosť moderných technológií dáva priestor na zvyšovanie efektívnosti a konkurencie schopnosti na mikro a makro trhu. Je veľmi dôležité, aby ľudia takýto proces transformácie spoločnosti, hospodárstva a kultúry vnímali ako príležitosť k zlepšeniu kvality všetkých oblastí života a nestal sa prostriedkom „globálnej hospodárskej vojny“.

Opačným postojom je postoj záporný. Tento postoj vo vzťahu k novým trendom a spôsobu života sa nestretáva s pochopením, prijatím a naráža na kultúrnu a spoločenskú bariéru. Kumuláciou a potláčaním nespokojnosti u jednotlivcov a v skupinách dáva priestor na vznik skrytého odporu. Takáto forma zoskupovania má za následok vznik

spolkov, ktoré sa vnútorne utvrdzujú a prehlbujú odhodlanie na odpor voči agresorovi. Týmto agresorom môže byť iná skupina ľudí, vo väčšine sú to novo vzniknuté politické štruktúry, hospodárske zoskupenia firiem a mediálne elementy šíriace „posolstvo“ globalizácie. Druhou skupinou sa stávajú zahraničné politicko-vojenské zoskupenia. V tomto prípade sú ich kroky a aktivity vnímané ako kroky zla a už spomenutej globálnej hospodárskej vojny, ktorú vnímajú ako formu nenásilného obsadenia krajiny.

Takáto forma prijatia globalizácie vyúsťuje do asymetrie bezpečnostnej, ktorá sa odzrkadľuje v spôsobe boja, bezpečnostnej politike regiónu a v neposlednom rade vyúsťuje do spoločenstiev a paktov, ktoré vznikajú ako protipól, odozva na situáciu v regióne.

Problém je tiež zakotvený historicky v konkrétnych kultúrach a spoločenstvách. Nie vždy boli formy a metódy takéhoto boja a podpory, či už sa jedná o podporu ekonomickú, hospodársku ale aj vojenskú, použité proti dotknutému regiónu, spolku. Z minulosti vieme, že takéto formy a metódy boli používané pri podpore a výcviku militantných skupín za účelom podpory boja proti inému nepriateľovi, režimu z ktorého sa stal časom spojenec.¹⁰

Ďalším problémom so vzťahnosťou na globálnu bezpečnosť môžu byť výroky, ktoré spochybňujú najrôznejšie fakty a medzinárodné zmluvy, dokumenty. Konkrétnym prípadom je spochybnenie holokaustu², alebo spochybňovanie Mníchovskej dohody z roku 1939 o povojnovom usporiadaní Európy.

Osobitým prípadom je guerillový odpor, ktorý vidí globalizáciu ako prostriedok k hospodárskej a politickej kontrole. Stúpenci takýchto štruktúr sa snažia bojovať proti takémuto vývoju a častokrát sa uchýľujú k formám a metódam terorizmu. Takéto skupiny sa najčastejšie vyskytujú v „náravných zónach“ globalizácie. Jedná sa prevažne o oblasť Blízkeho a Stredného východu a oblasť Južnej Ameriky.

2.3.1.1 Kolektívna bezpečnosť

Kolektívna bezpečnosť je pojem, ktorý treba chápať ako bezpečnostné usporiadanie, systém vytvorený na regionálnej úrovni, alebo na celosvetovej úrovni. Takýto systém vzniká na základe spolupráce štátov udržať mier, bezpečnosť a zabezpečiť, aby nedošlo

¹⁰ KOTRBA, Štěpán. Britské listy [online]. 8.9.2006 [cit. 2010-06-03]. Česká vojenská rozvědka přiznává, že Al-Kajda měla sloužit proti Rusům. Dostupné z WWW: <<http://www.blisty.cz/art/30187.html>>.

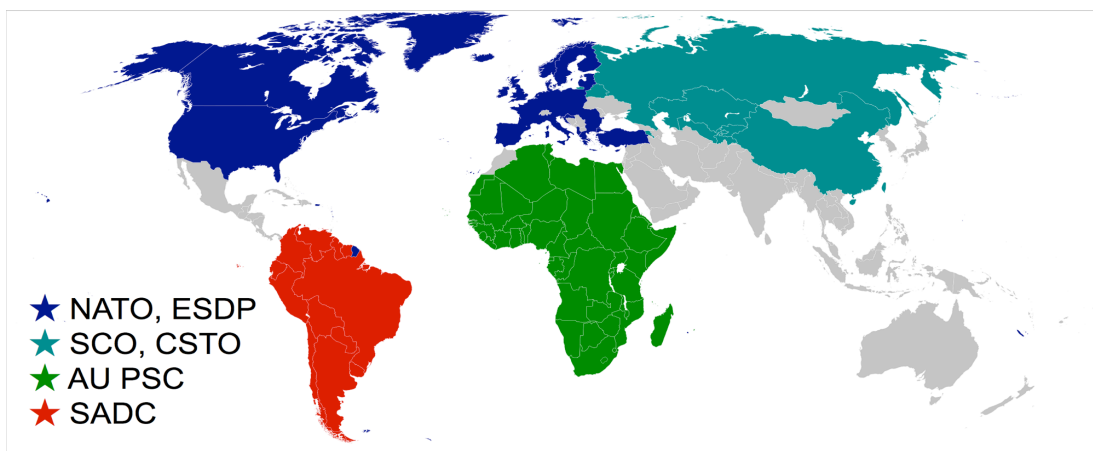
² vyjadrenie Mahmúda Ahmadínedžáda

k napadnutiu jedného štátu druhým. V prípade, že dôjde k takémuto aktu napadnutia jedného štátu druhým, je povinnosťou ostatných štátov postaviť sa za svojho partnera proti agresorovi.

Vytvorenie takéhoto systému nezahrňuje iba kolektívnu ochranu, ale dáva povinnosť k odstráneniu príčin, ktoré by mali za následok ozbrojený konflikt. Základným predpokladom a pravidlom pri riešení konfliktov je zakázané použitie sily a vyhrážanie sa silou pri medzinárodných, či lokálnych konfliktoch.

Administratívnym vedením a zaistením chodu celého paktu je poverená medzinárodná organizácia, ktorá je tvorená zástupcami z radov jednotlivých členov. Tí sú povinní zabezpečiť adekvátne finančné, materiálne i vedomostné zázemie pre chod a fungovanie celej organizácie na základe zmlúv, ktoré sú podpísané medzi oboma stranami.

V prípade vzniku ozbrojeného konfliktu na člena, alebo členov takejto organizácie je poverená samotná organizácia zabezpečiť kolektívnu akciu za účelom obnovenia medzinárodného mieru a bezpečnosti. Vstupom do takýchto štruktúr členské štáty prijímajú záväzky podieľať sa na akcii v potrebnom rozsahu a sile voči agresorovi.

Obr.1.: Súčasná, najväčšia vojenská aliancia

Dostupné z

WWW:<http://en.wikipedia.org/wiki/File:Current_Major_Military_Alliances.png

>.

2.3.1.2 Organizácia Spojených národov / United Nations³

Súčasný systém kolektívnej bezpečnosti vychádza z Charty OSN, kde v VII. kapitole definuje a vymedzuje aktivity členských štátov pri ohrození mieru, pri porušení mierového stavu a pri útočných aktoch. Bezpečnostná rada OSN je zodpovedná za udržiavanie medzinárodného mieru a bezpečnosti. Členské štáty sa zaviazali, že poskytnú sily a prostriedky na akcie ohrozujúce bezpečnosť, ľudské práva a humanitárne princípy.

OSN dáva priestor na zabezpečovanie kolektívnej bezpečnosti v rámci regionálnych organizácií. Takáto možnosť je zakotvená v Charte OSN, článok 51. Takáto činnosť musí byť zlučiteľná so zásadami OSN. Použitie sily takýmito organizáciami musí byť odobrené Bezpečnostnou radou OSN.

[12]

2.3.1.3 Bezpečnostná rada OSN⁴

Bezpečnostná rada je autorita, ktorá je poverená Organizáciou Spojených Národov udržiavať mier a bezpečnosť. Uznesenia Bezpečnostnej Rady sú záväzné pre členov OSN. V prípade nesplnenia týchto nariadení je OSN oprávnená si tieto nariadenia vynútiť silou. Uznesenia rady sú známe ako Rezolúcie OSN.

[13]

Kompetencie

- zachovávanie mieru vo svete
- riešenie sporov a konfliktov
- úprava zbrojenia
- používanie sankcií voči narušiteľom

3 -RED-COJECO [online]. 14.3.2000 [cit. 2010-04-01]. Kolektivní bezpečnost. Dostupné z WWW:<http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&s_lang=2&id_desc=46114&title=kolektivn%ED%20bezpe%E8nost>.

4 Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 23.6.2007, last modified on 11.5.2010 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z WWW: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Bezpečnostná_rada_Organizácie_Spojených_národov>.

- podnikanie vojenských akcií proti agresorom
- navrhovanie kandidáta na post Generálneho tajomníka OSN
- spolu s Valným zhromaždením OSN zvolenie sudcu Medzinárodného súdneho dvora
- predkladanie správ o svojej činnosti Valnému zhromaždeniu OSN

[13]

2.3.1.3.1 Členstvo

Rada OSN má pätnásť členov. Na konci druhej svetovej vojny bolo určených päť stálych členov. Desať nestálych členov je volených Valným zhromaždením OSN na funkčné obdobie dvoch rokov, ktoré začína stále 1. januára.

[13]

Stáli členovia:

Päť stálych členov predstavovalo víťazné mocnosti na konci druhej svetovej vojny. Pôvodne to boli Čínska republika, Francúzsko, USA, Sovietsky zväz, Spojené kráľovstvo. V súčasnosti je to Francúzsko, USA, Spojené kráľovstvo, Rusko, Čínska ľudová republika. Každý zo stálych členov Bezpečnostnej rady má právo veta, ktorým môže zablokovať akékoľvek rozhodnutie OSN. Toto právo nie je možné obísť.

[13]

Nestáli členovia:

Desiatich nestálych členov volí Valné zhromaždenie OSN na funkčné obdobie dvoch rokov, ktoré začína vždy 1. januára, kedy sa vždy polovica nestálych členov vymení. Každá z piatich regionálnych skupín OSN (Afrika, Ázia, Latinská Amerika, Karibik, Západná Európa a Východná Európa) zvolí zo svojho regiónu jeden alebo viac štátov, ktorí sú následne potvrdení Valným zhromaždením. Afrika má v Bezpečnostnej rade troch členov. Ázia, Latinská Amerika, Karibik a Západná Európa majú po dvoch členov a Východná Európa má jedného člena. V rade vždy musí byť arabský štát, ktorý je volený striedavo z Afriky a Ázie. Žiadny štát nemôže byť do Bezpečnostnej rady zvolený dvakrát za sebou, vždy musí nasledovať aspoň jednoročná prestávka.

[13]

Aktuální nestáli členovia Bezpečnostnej rady (k roku 2010):

- Bosna a Hercegovina
- Rakúsko
- Brazília
- Gabon
- Japonsko
- Libanon
- Uganda
- Turecko
- Nigéria
- Mexiko

2.3.1.4 Európska bezpečnostná a obranná politika

Európska bezpečnostná a obranná politika (ESDP) je projekt, ktorý vznikol v roku 1999 a je samostatnou časťou **Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky** (CSFP).

Európska bezpečnostná a obranná politika vznikla na podnet posilnenia schopností Európskej Únie reagovať na bezpečnostno strategické hrozby za hranicami EU. Tieto aktivity sú uskutočňované prostredníctvom rozvoja civilných a vojenských možností s dôrazom na prevenciu voči medzinárodným konfliktom s využitím krízového managementu.

Historicky ESDP vychádza z viacerých dokumentov, ktoré boli schválené členmi EU a dali priestor na formovanie a rozvoj Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky. Prvým dokumentom bola **Maastrichtská zmluva**⁵, v ktorej EU zobrala na seba zodpovednosť čeliť otázkam spoločnej Európskej obrannej a bezpečnostnej politiky. V zhladom na fakt, že EU nedisponovala vlastnými vojenskými prostriedkami, bol predpoklad na požiadanie o kapacity Západoeurópsku úniu. Ďalším milníkom bolo zadefinovanie „**Petersberských úloh**“, ktoré sú **Amsterdamskou zmluvou**⁶ definované ako humanitárno-záchrané akcie, úlohy na udržiavanie mieru a úlohy bojových síl v krízovom managemente, vrátane mierových úloh. Tento proces položil základy operatívneho rozvoja ESDP, ktorý bol ukončený **Marseillskou deklaráciou**⁷ a neskôr doplnený **Zmluvou z Nice**⁸.

Cieľom celého projektu ESDP je vytvorenie systému reagujúceho na medzinárodné konflikty a to prevenciou i funkčnosťou krízového managementu. Jadrom celej stratégie je vytvorenie nevojenských kapacít, popri vojenských kapacitách krajín Európskej únie, a nachádzanie východísk s dôrazom na mierové riešenie sporov.

Táto stratégia má prioritné oblasti:

- Polícia
- Vláda zákona

⁵ rok 1992

⁶ rok 1997

⁷ rok 2000

⁸ podpísaná v roku 2000 a vstúpila do platnosti 1.2.2003

- Civilná správa
- Kapacity civilnej obrany

K ďalším úlohám patrí posilnenie a konsolidácia spojenectva v rámci NATO a ESDP. Vzhľadom na členstvo krajín ESDP v štruktúrach NATO a OSN má najväčšiu prioritu bránenie princípov Charty OSN. Cieľom ESDP nie je vytvorenie armády Európskej únie. Takýto krok by bol z pohľadu Euroatlantického spojenectva zbytočný a neefektívny. Hlavným a deklarovým cieľom je doplnenie princípov a bezpečnostnej politiky v štruktúrach NATO.

V súčasnosti pod hlavičkou ESDP pôsobí 13 skupín, ktoré sú schopné rýchleho nasadenia po celom svete a to bez závislosti na NATO. Začiatok operácie musí byť do piatich dní od schválenia. Doba trvania takejto operácie je do 10 dní. Ďalšie predĺženie misie je podmienené súhlasom OSN a takáto misia o maximálnom počte dvoch jednotiek musí byť aktívna maximálne 120 dní. Každú takúto skupinu tvorí 1500 príslušníkov pôvodom z jedného štátu, alebo kombináciou viacerých štátov.

2.3.1.5 Severoatlantická alinacia – NATO

Severoatlantická aliancia (*North Atlantic Treaty Organisation – NATO*) je medzivládna vojensko-politická organizácia. NATO⁹ vytvára priestor a slúži ako fórum pre členské štáty. Základným poslaním je ochrana slobody a bezpečnosti všetkých členov a to politickými a vojenskými prostriedkami. V rámci NATO funguje princíp nedeliteľnosti nebezpečia medzi členmi tejto aliancie. Princíp solidarity zaručuje riešenie bezpečnostných problémov jednej krajiny spoločne v rámci celej aliancie, a takáto jasne vyjadrená podpora všetkých členov pôsobí odradzujúco voči agresorovi.

Je potrebné spomenúť dominantné postavenie USA v tejto organizácii, čo má za následok deformácie v stratégiách, rozhodnutiach a prístupe k riešeniu bezpečnostných problémov a hrozieb. Takáto deformácia vo vzťahoch k partnerom dáva priestor na presadzovanie vlastných záujmov, ktoré môžeme rozdeliť do viacerých kategórií:

- Bezpečnosť a armáda
- Ekonomika a finančný sektor
- Hospodárstvo a obchod
- Technologický pokrok

Takáto dominancia v hlavných odvetviach fungovania modernej spoločnosti dáva priestor na manévrovanie a presadzovanie vlastných záujmov pod hlavičkou celej aliancie. Takéto konanie je zrejme i u ďalších partnerov v NATO. Jedná sa o demokratické spoločnosti v rámci západnej Európy.

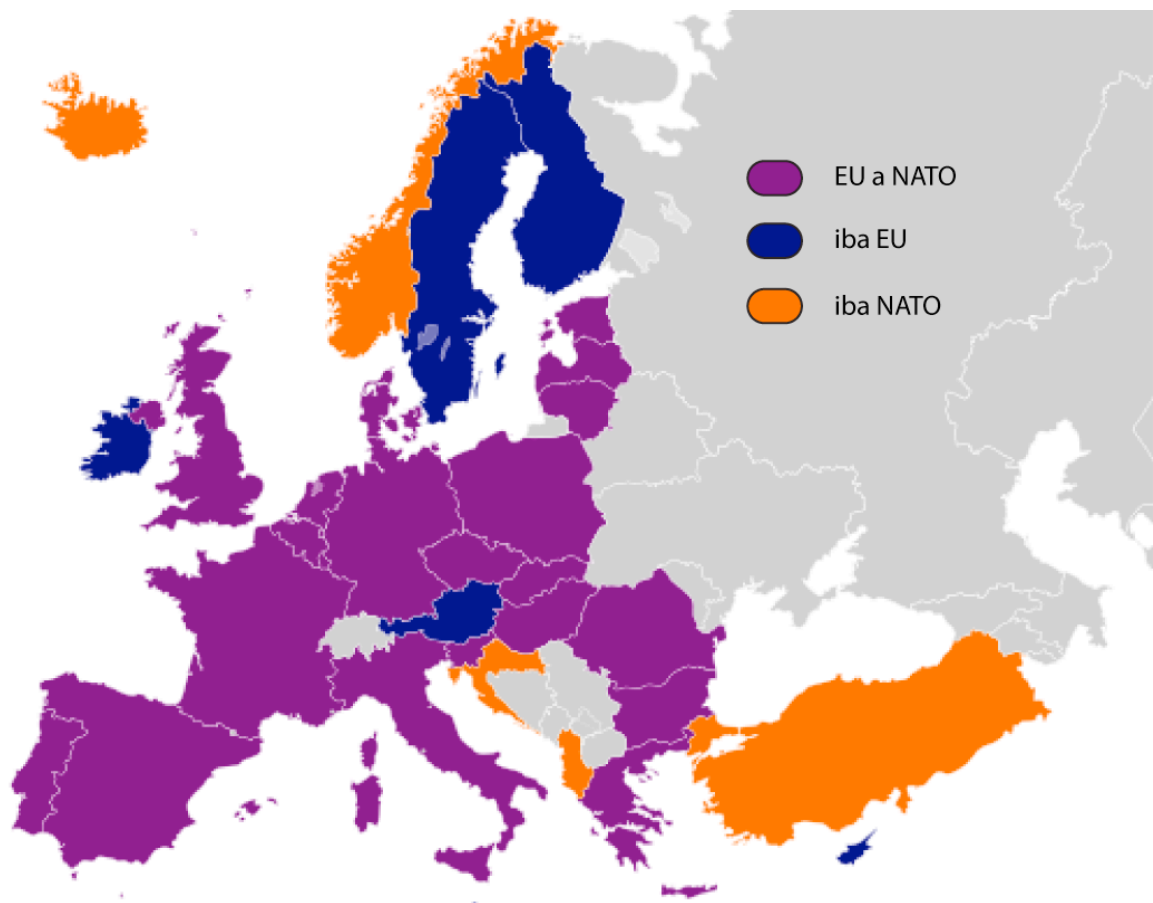
Takéto správanie a presadzovanie vlastných záujmov nie je charakteristické pre všetkých členov NATO. Preto pokladám kritiku takéhoto správania za oprávnenú a takéto správanie za škodiace povesti celej aliancie, ktorá bola vybudovaná na základoch transparentnosti, solidarity, spolupráce a kolektívnej zodpovednosti.

Takáto integrácia štátov s rozmanitou minulosťou a spoločnou budúcnosťou dáva priestor

9 NATO. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 14.5.2005, last modified on 11.9.2006 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://sk.wikipedia.org/wiki/NATO>>.

na zmysluplný a férový dialóg. V súčasnosti je veľmi dôležité, aby takémuto dialógu dominovali témy a nie „egá“ jednotlivých krajín.

Prvky globalizácie môžeme nájsť vo všetkých sférach a odvetviach členských štátov. Globalizácia neobšla ani bezpečnostný sektor a integráciu v rámci štruktúr NATO. V ďalších alianciách a úniách vznikla väzba, s ktorou nemá moderná civilizácia žiadne skúsenosti. Tento fakt je znásobený časovým sledom udalostí od rozpadu Sovietskeho zväzu v kombinácii s vedecko-technologickým pokrokom 20. a 21. storočia.

Obr.2.: Integrácia štátov v rámci EU a NATO

Dostupné z WWW:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Common_Security_and_Defence_Policy#European_Security_Strategy>.

Pokladám za dôležité, sledovanie vývoja Organizácie Severoatlantickej Zmluvy (NATO) v rámci vnútorných, ale taktiež aj vonkajších štruktúr. Z činnosti NATO je vidieť, že takáto analýza prebieha a na základe výsledkov NATO reaguje rôznymi projektami v rámci partnerstiev. Medzi najdôležitejšie patria projekty a spolupráce v rámci:

- **Euroatlantická partnerská rada** (Euro-Atlantic Partnership Council - EAPC) je orgán, v rámci ktorého prebieha dialóg, spolupráca a konzultácia medzi NATO a členskými krajinami. EAPC vznikla prijatím základného dokumentu na ministerskom zasadnutí Severoatlantickej rady pre spoluprácu /NACC/ v Sintre v Portugalsku 30. mája 1997. EAPC sa stretáva každý mesiac v Bruseli na úrovni veľvyslancov a dvakrát do roka na úrovni ministrov obrany a ministrov zahraničných vecí. Ak je to potrebné, alebo podľa záujmu, môžu sa stretávať aj v rôznych formáciách. Fórum zvyšuje úroveň politickej a vojenskej spolupráce. V EAPC v súčasnosti pôsobia: Bosna a Hercegovina, Čierna hora, Macedónsko, Srbsko, Uzbekistan, Ukrajina, Turkmenistan, Tadžikistan, Moldavsko, Rusko, Kirgizsko, Kazachstan, Gruzínsko, Bielorusko, Azerbajdžan, Arménsko, Malta, Švédsko, Švajčiarsko, Írsko, Fínsko a Rakúsko.

[18]

- **Partnerstvo za mier** (Partnership for Peace) je program transformácie a rozvoja vzťahov medzi NATO a štátmi strednej a východnej Európy po skončení studenej vojny. Všetci členovia sú zároveň členmi EAPC. PzM má vlastnú identitu v rámci EAPC. Je založené na dvojstranom vzťahu medzi NATO a každou krajinou, ktorá sa k programu pripojila. Rozširuje politickú a vojenskú spoluprácu, zvyšuje stabilitu, bezpečnosť a dôveru.

[18]

- **Vzťahy s Ruskom.** Zakladajúci akt o vzájomných vzťahoch, spolupráci a bezpečnosti medzi NATO a Ruskou federáciou bol podpísaný 27. mája 1997 v Paríži. Akt určuje ciele a mechanizmus konzultácií, spolupráce, spoločného rozhodovania a spoločných akcií, na ktorých budú spočívať vzájomné vzťahy. Na základe aktu vznikla Stála spoločná rada NATO - Rusko, ktorá je miestom vzájomného kontaktu a komunikácie.

[18]

- **Charta o osobitnom partnerstve medzi NATO a Ukrajinou** bola podpísaná 9. júla 1997 na madridskom summite. Dokument oceňuje Ukrajinu a jej schopnosť prežiť ako samostatný a nezávislý štát. V situácii priameho ohrozenia bude k dispozícii krízový konzultačný mechanizmus.

[18]

- **Stredomorský dialóg NATO** je osobitný dialóg so šiestimi stredomorskými krajinami - Egyptom, Izraelom, Jordánskom, Mauretániou, Marokom a Tuniskom. Cieľom dialógu je prispieť k bezpečnosti a stabilite regiónu. Dialóg umožňuje zúčastniť sa akcií NATO ako individuálny suverénny štát. Konkrétnym výsledkom je účasť Egypta, Jordánska a Maroka na mierových misiách IFOR a SFOR.

[18]

- **Severoatlantické zhromaždenie** (North Atlantic Assebmly - NAA) je nevládna inštitúcia, ktorá pôsobí ako medziparlamentné fórum. Poslancov nominujú národné parlamenty. Na práci zhromaždenia sa zúčastňuje aj 12 partnerských krajín. NAA je na NATO úplne nezávislé. Schádza sa dvakrát do roka.

[18]

2.3.1.6 *SCO, CSTO*

Šanghajska organizacia spolupráce (SCO) je medzištátne, hospodársko ekonomické zoskupenie s prvkami spoločnej obrany. SCO bola založená v roku 2001 v Šanghaji. Medzi zakladajúce krajiny patria **Čínska ľudová republika, Rusko, Kazachstan, Kirgizstan, Tadžikistan a Uzbekistan**. Medzi pozorovateľské krajiny patria **India, Irán, Mongolsko a Pakistan**.

Hlavnou prioritou SCO je nachádzanie politickej a hospodárskej spolupráce a zároveň vytváranie nových príležitostí v oblasti investícií a vzdelanostnej ekonomiky. Druhou a nie menej významnou a nie menej zanedbateľnou prioritou je oblasť bezpečnosti. V súčasnosti prebieha formovanie a rozvoj v tejto oblasti. Väčšina členov SCO je súčasne aj členmi **Organizácie zmluvy o kolektívnej bezpečnosti (CSTO)**. Medzi hlavné ciele oboch organizácií v oblasti bezpečnosti patrí boj s extrémizmom, separatizmom a terorizmom. Spolupráca medzi oboma organizáciami je v počiatočnom štádiu a snaží sa napodobniť spoluprácu medzi NATO a ESDP. Budúcnosť a záujmy veľmocí ukážu ako sa táto transformácia podarí a v akej forme bude spolupráca medzi SCO a CSTO pokračovať. Je potrebné si uvedomiť, že v SCTO sú krajiny ktoré patria medzi globálne mocnosti, disponujú jadrovými zbraňami a v minulosti mali snahy rozširovať svoje územie. Tento fakt je daný etnickou rozmanitosťou a hlavne zdrojmi nerastných surovín. Veľmi dôležitý bude dialóg na úrovni NATO-CSTO.

Obr.3.: Štáty SCO

Dostupné z WWW:

< <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/en/b/bc/Countries-SCO.png> >.

Obr. 4.: Štáty SCO / CSTO

Dostupné z WWW:

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/91/CSTO_and_SCO.png/599px-CSTO_and_SCO.png>.

2.3.1.7 AU PSC

Rada mieru a bezpečnosti tvorí jeden zo základov modernej **Africkej Únie**, ktorá vznikla dohodou štátov Afrického kontinentu v Durbane roku 2002. Pod AU sa podpísalo všetkých 53 štátov Afriky okrem Maroka, ktoré bojkotuje úniu a odmieta uznať územia Západnej Sahary. Africká Únia vznikla a pracuje na podobnom princípe a integračnom modeli (skoro až totožnom) ako EU. Historickým predchodcom AU bola **Organizácia africkej jednoty** s 32 členmi.

Radu mieru a bezpečnosti¹⁰ tvorí 15 zvolených členských krajín reprezentujúcich jednotlivé africké regióny. Bezpečnostný systém AU dopĺňa Rada múdrych (Panel of the Wise), Kontinentálny systém včasnej výstrahy (Continental Early Warning System – CEWS) a Africké pohotovostné sily (African Standby Force – ASF).

[19]

Politická dôveryhodnosť AU závisí na schopnosti správneho rozhodovania sa a v dostatočne rýchlej reakcii pri riešení problémov na africkom kontinente. Vzhľadom na mladosť tejto organizácie a jej limitovanými zdrojmi nie je v ľahkom postavení a situácii. Riešenie súčasných kríz je náročné na finančné, personálne a materiálne zdroje. K dosiahnutiu predsavzatých ambícií je potrebná medzinárodná podpora. Túto podporu poskytujú Africkej Únii mechanizmy EU prostredníctvom Afrických mierových nástrojov (African Peace Facility – AFP), v kombinácii s nástrojmi vojenského a civilného krízového managementu európskej bezpečnostnej a obrannej politiky (European Security and Defence – ESDP) spolu s významnými bilaterálnymi príspevkami od členských štátov EU.

[19]

AU si dala za úlohu vytvoriť do roku 2010 zbory síl rýchleho nasadenia, čo sa jej čiastočne darí. V minulosti boli ich predchodcovia nasadení do misií v Darfúre a v Somálsku. Tieto akcie nedopadli podľa očakávaní, ale treba sa nato pozerať ako na „pôrodné bolesti“ a vyvodiť z toho závery a poučiť sa z chýb. Vyústením tohoto procesu je úzka spolupráca s jednotkami ESDP.

10 GRMELA, František. Spolupráce EU – Afrika. Doktríny [online]. 2009, 1, [cit. 2010-06-03]. Dostupný z WWW:

<http://doctrine.cz/1_09_B04.html>. ISSN 1803-036X.

Medzi ďalšie výzvy patrí zvládnutie konfliktov a situácie v Somálsku, na Pobreží Slonoviny, v Ugande a Darfúre.

Obr.5.: Štáty Africkej Únie

Dostupné z WWW:

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/06/Map_of_the_African_Union.svg/1000px-Map_of_the_African_Union.svg.png>.

2.3.1.8 SADC

Únia Juhoamerických národov (španielsky: Unión de Naciones Suramericanas - UNASUR, portugalsky: União de Nações Sul-Americanas – UNASUL, anglicky: Union of South American Nations – USAN) je spoločenstvo štátov Južnej Ameriky založenej podľa vzoru EU. USAN bola založená v roku 2008 a predchádzali jej Mercosur a Andské spoločenstvo.

Juhoamerická rada obrany (SADC) vznikla na základe žiadostí Venezuely a Brazílie. Jej úlohou je prispievať k zvýšeniu regionálnej bezpečnosti Južnej Ameriky. Vytvorenie tohoto mechanizmu spočiatku doprevádzala neochota zo strany Kolumbie, vzhľadom na jej väzby a vzťahy s USA, ale nakoniec po preskúmaní a bližšom oboznámení sa, dala Kolumbia svoj súhlas na vznik takejto inštitúcie.

Obr.6.: Štáty Juhoamerickej Únie

Dostupné z WWW:

<[http://en.wikipedia.org/wiki/File:Union_of_South_American_Nations_\(orthographic_projection\).svg](http://en.wikipedia.org/wiki/File:Union_of_South_American_Nations_(orthographic_projection).svg)>.

2.4 Drogy

Slovo „droga“ pochádza z anglického slova „drug“ a význam tohoto slova odkazuje na látku, ktorá ovplyvňuje ľudský organizmus. Slovo drug je používané na pomenovanie liečiva, ale taktiež látky s negatívnymi účinkami na ľudský organizmus. Na svete existuje množstvo takýchto látok s negatívnym pôsobeniami na organizmus.

V základe sa dajú rozdeliť drogy podľa druhu na:

- prírodné
- syntetické

Podľa vplyvu na organizmus:

- priaznivé
- škodlivé

Témou mojej práce nie je skúmať tieto látky. Musím však podotknúť, že určité kritériá posudzovania týchto látok boli v minulosti témami politického i farmaceutického lobbingu. Je nesmierne dôležité si uvedomiť, že drogy (látky ovplyvňujúce organizmus) sú staré ako ľudstvo samo. Ich účinky boli od nepamäti využívané, ale taktiež aj zneužívané. Pokladám za zásadné, aby bola téma drog odpolitizovaná a venovala sa jej pozornosť odborníkov, ktorí musia zbaviť túto tému nepráv, polopráv a lobbingu.

Tak ako musí byť identifikovaný vplyv drog na organizmus, musí byť identifikovaný aj vplyv na ekonomiku, hospodárstvo, spoločnosť a bezpečnosť.

2.4.1 Drogy a bezpečnosť

Bežné vnímanie vzťahov a súvislostí medzi drogami a bezpečnosťou je veľmi úzke a previazané. Na prvý pohľad je tento problém veľmi plytký a jednoduchý. Bežný občan vníma toto spojenie veľmi jednoducho a v zásade iba na tej najnižšej úrovni pyramídy. „Drogy vytvárajú násilie a tým, že sú ľudia na nich závislí toto násilie je dlhodobo prítomné v spoločnosti.“ Tento názor „bežného občana“ je z časti pravdivý, no z väčšej časti je zavádzajúco klamlivý. Má to za následok pristupovanie k problému z obmedzených zdrojov a uhlov pohľadu.

Zaoberajme sa touto hypotézou.ako nie chybnou. Musím podotknúť, že táto úroveň je tá najnižšia úroveň. Týmto zistením sa mi núka otázka, čo tvorí strednú a najvyššiu úroveň pomyslenej pyramídy. Naša pozornosť smeruje k otázkam odkiaľ a ako sa tieto látky dostávajú na trh určenia.

V tomto bode analýzy nie je až tak dôležité ako sa drogy dostanú na miesto určenia, ale od koho tieto drogy prichádzajú. Identifikáciou producenta následne zisťujeme, kam smeruje väčšina finančných prostriedkov z predaja.

Medzi hlavných importérov drog dlhodobo patrí USA, EU a v súčasnosti sa pridáva Rusko. Vieme, že sú to ekonomicky a znalostne vyspelé spoločnosti. Medzi popredných exportérov patria krajiny ako Kolumbia a Afghanistan. Obidve tieto krajiny patria medzi rozvojové krajiny.

2.4.2 vojna proti drogám

Termín „vojna proti drogám“ pochádza z roku 1972 z USA za vlády prezidenta Ronalda Regana. Vojna proti drogám bol akčný plán americkej administratívy a zoskupoval a koordinoval všetky proti-drogové programy.

Dnes s odstupom času je možné v skratke zhodnotiť a analyzovať efektívnosť a úspešnosť tohoto programu, ako i podobných programov z celého sveta. **Výročná správa OSN o drogách**¹¹ z roku 2009 mapuje a hodnotí stav problému vo svete:

- Západná Afrika sa stala jedným z hlavných svetových prekladísk pašovaného kokaínu z Južnej Ameriky do Európy. Najužívanejšou drogou v Afrike je kanabis, ktorú užíva podľa odhadov až 42 miliónov ľudí. Z Afriky pochádza viac ako štvrtina svetovej produkcie tejto drogy.

[20]

11 NICM [online]. 2.3.2009 [cit. 2010-06-03]. Výroční zpráva OSN o drogách: Sto let mezinárodní kontroly drog – úspěchy i výzvy.

Dostupné z WWW: <<http://www.icm.cz/vyrocní-zpráva-osn-o-drogach-sto-let-mezinarodni-kontroly-drog-u>>.

- Nízkoletiace malé lietadlá sa vďaka zvýšenej kontrole námorných ciest stávajú hlavným dopravným prostriedkom pre pašovanie drog z Južnej Ameriky na severoamerický trh. Rastie spotreba drog v Strednej Amerike a Karibiku. Jamajka je hlavným zdrojom kanabisu v danej oblasti.

[20]

- Výrazným problémom v Severnej Amerike je násilie medzi drogovými kartelmi a medzi pašerákmi a orgánmi zaoberajúcimi sa zákonnosťou. Násilné správanie drogoných kartelov je výrazné v Mexiku. Počet ľudí zneužívajúcich lieky na predpis je v USA vyšší ako počet ľudí užívajúcich kokaín, heroín, halucinogény, extázu či inhalanty. Od roku 2001 poklesol v USA počet mladistvých užívajúcich drogy o 24 %.

[20]

- Kolumbia je naďalej najväčším producentom koky. Aj napriek všetkým opatreniam vzrástla produkcia o 27 %. Ničenie kokových porastov v Kolumbii bránia ozbrojené skupiny, ktoré sa uchylujú i ku kladeniu nášlapných mín. Najväčšími pestovateľmi koky v Južnej Amerike sú po Kolumbii Peru a Bolívia. Väčšina drog je pašovaná z Južnej Ameriky cez Venezuelu.

[20]

- Najužívanejšou drogou v Číne, Malajzii a Vietname je heroín. Na vzostupe sú však i amfetaminové stimulanty. Na Filipínach je celosvetovo najvyššia prevalencia¹² užívania amfetamínov, v uplynulom roku tieto látky zneužívalo 6 % obyvateľov Filipín. V južnej a juhovýchodnej Ázii je naďalej vysoká miera prenosu HIV medzi injekčnými užívateľmi drog.

[20]

- Ilegálne pestovanie ópiového maku v Afganistane kleslo v roku 2008 oproti roku 2007 o 19 %. Vzhľadom k zvýšeniu kvality úrody, produkcia ópia klesla iba o 6 %. Pestovanie ópia je na vzostupe taktiež v Pakistane.

[20]

¹² Prevalencia je štatistický číselný (najčastejšie percentuálny) termín, ktorý udáva výskyt určitého javu na 100 alebo 1000 ľudí v určitom mieste a čase. Najčastejšie sa používa v súvislosti s chorobami, môže to byť však i akýkoľvek iný jav.

Európa

- Najužívanejšou drogou v Európe je kanabis. Viac ako 70 miliónov dospelých Európanov (15-64 rokov) skúsilo vo svojom živote kanabis, 7 % užilo konopné látky za posledný rok.

[20]

- Väčšina kokaínu sa do Európy pašuje z Južnej Ameriky po mori cez Západnú Afriku. Heroín na európskom trhu spravidla pochádza z Afganistanu. Pašuje sa Balkánskou cestou či tzv. Hodvábnou cestou cez Strednú Áziu a Rusko. Európa je druhým najväčším trhom s opiátmi. Tento trh rastie v súčasnosti hlavne na východe kontinentu.

[20]

2.4.2.1 *Boj proti ópiu*

Ópiový mak je plodina, z ktorej sa následne vyrába ópium a heroín. V minulosti bol tento problém videný a chápaný iba zo zdravotného a sociálneho hľadiska u osôb na týchto látkach závislých. V súčasnosti vieme, že sa tento problém neodzrkadľuje len v oblasti sociálno-medicínskej, ale silno zasahuje i do oblasti bezpečnosti. Príjmy z predaja týchto látok sú používané hlavne na podporu radikálneho hnutia Taliban.

Taliban¹³ bola radikálna nábožensko-politická skupina, ktorá reálne vládla na väčšine územia Afganistanu v rokoch 1996-2001, hoci diplomaticky ju uznali iba tri krajiny, a to Saudská Arábia, Spojené arabské emiráty a Pakistan.

13 Taliban. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 9.12.2006, last modified on 6.5.2010 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://sk.wikipedia.org/wiki/Taliban>>.

Ideovo bola založená na kombinácii radikálneho islamu a paštúnskeho nacionalizmu. Väčšina ich prominentných členov patrila k váženým učiteľom na islamských náboženských školách, ktorých paštúnski študenti, bývalí aj súčasní, tvorili jadro ich stúpcov a ozbrojených síl.

[22]

Ozbrojené zložky Talibanu boli posielané mudžáhídmí z mnohých arabských krajín a od bohatých Arabov pochádzala aj štedrá finančná podpora, ktorá mnohonásobne predčila vládne zdroje. Veľkú finančnú a vojenskú podporu Talibanu poskytoval vodca medzinárodnej teroristickej organizácie Al-Káida, Usáma bin Ládín, ktorý od roku 1996 sídlil priamo v Afganistane.

[22]

V súčasnosti prebieha v Afganistane operácia **Trvalá sloboda** pod velením aliančných jednotiek NATO – ISAF. Medzi hlavné misie tejto operácie patrí zamedzenie pestovania ópiového maku. Táto misia má postupne zamedzovať prísunu financií z predaného ópia, z ktorého 20 až 30%¹⁴ ide do pokladnice Talibanu a slúži na radikálne operácie, podporu terorizmu a korupcie.

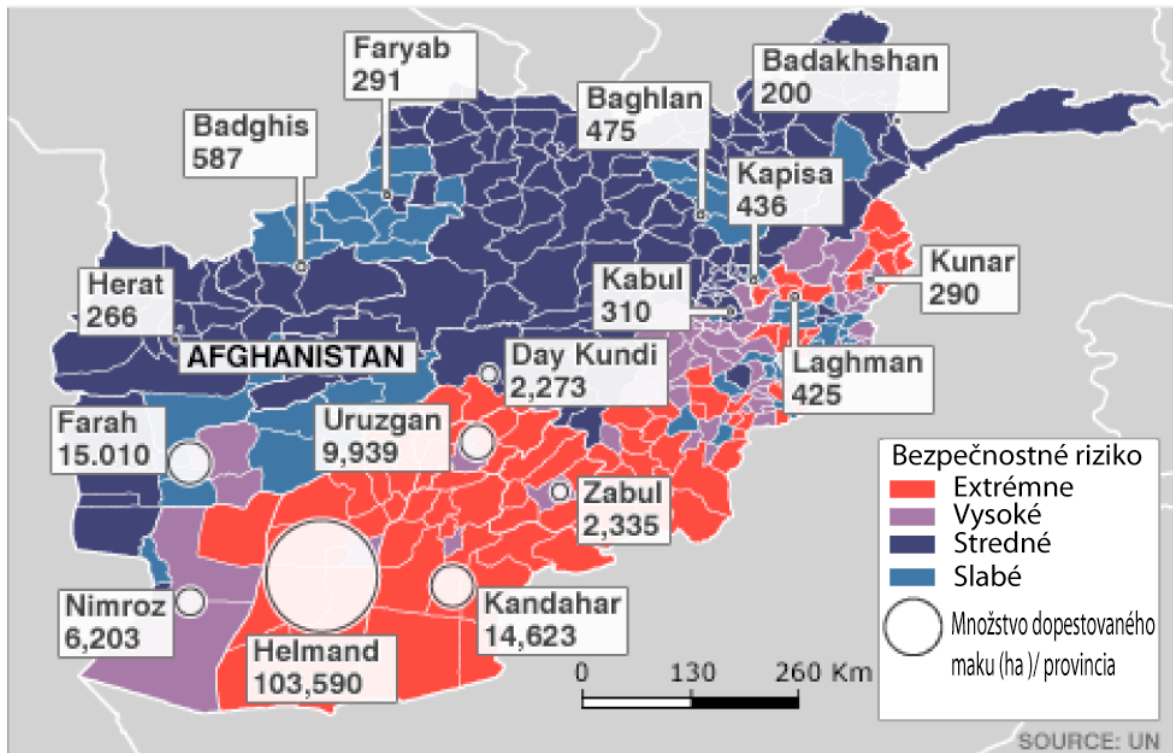
V súčasnosti bola spustená nová forma pomoci afgánským roľníkom, ktorí sa rozhodnú prestať pestovať mak. Program zmeny orientácie v pestovaní u afgánskych roľníkov je dobrovoľný, poskytuje znalosti a finančnú výpomoc pri zničení makového poľa a následnej výsadbe nových plodín. Hlavnou alternatívou je pestovanie obilnín a viniča.

Podľa odborníkov by mohli Afgánci zarobiť viac na pestovaní obilia²⁴. Vypestovať mak siaty je päťkrát drahšie ako pšenicu a na jeho spracovanie je tiež potreba viac pracovníkov nWž pri pestovaní obilia¹⁵.

14 CARPENTER, Ted Galen. Drogy-info.cz [online]. 5.10.2005 [cit. 2010-06-03]. Prohibice drog je nejlepším spojencem terorist. Dostupné z WWW: <http://www.drogy-info.cz/index.php/info/monitor/zahranicni_media/prohibice_drog_je_nejlepsim_spojencem_teroristu>.

15 BAHOUNKOVÁ, Petra. ČT24 [online]. 2.5.2010 [cit. 2010-06-03]. Boj proti opiu: Američané platí Afgháncům za ničeni makových polí. Dostupné z WWW: <http://www.ct24.cz/svet/88695-boj-proti-opiu-americane-plati-afghancum-za-niceni-makovych-poli>.

V súčasnosti je pestovanie maku najviac výrazné na územiach kontrolovaných hnutím Taliban a to konkrétne v juhovýchodných provinciách Afganistanu.

Obr. 7.: Mapa bezpečnostného rizika a produkcie ópia

Dostupné z WWW:

< http://mypetjawa.mu.nu/archives/_44960379_exsum_afghan3_466.gif >.

2.4.3 Prohičná politika

Slovo **prohibícia** pochádza z latinského *prohibitio* a znamená zakazovať. V praxi sa používa v spojení so zákazom výroby, dovozu a predaja určitého výrobku, spravidla alkoholu, drogy a iných látok.

V minulosti platilo viacero prohibičných zákonov. Najznámejším prípadom prohibície bolo zakázanie alkoholických nápojov s USA a Švédsku. Poslanie prohibičných nariadení sa dá charakterizovať viac ako „šľachetné“ s cieľom zamedziť konzumáciu látok človeku a spoločnosti škodlivých. V praxi tento zákaz naopak spôsobil úplne opačný efekt. Alkohol sa síce stal nedostupným v oficiálnej distribúcii, ale naopak v neoficiálnej, ilegálnej distribúcii previval. Obchod s alkoholom sa stal vysoko ziskovým.

Dňa 26.2.1909 vznikla v Šanghaji **Medzinárodná komisia pre ópium** – iba pár desiatok rokov po tom, čo Británia bola vo vojne s Čínou, aby ju prinútila rešpektovať svoje právo na obchod s ópium. Nasledovali mnohé ďalšie zákazy drog ovplyvňujúcich náladu. Valné zhromaždenie OSN v roku 1998 sa zaviazalo, že členské štáty sa budú usilovať o „svet bez drog“ a o „zastavenie alebo citel'né zníženie“ výroby ópia, kokaínu a konope k roku **2008**.

[26]

V súčasnosti môžeme nájsť zcela totožné prvky v obchode s drogami. Ako už bolo spomenuté, nelegálny obchod s drogami je ovládaný radikálnymi organizáciami a hnutiami. Produkcia ópia z Afganistanu predstavuje viac ako 75%²⁵ svetového obchodu s ópium a tento obchod je kontrolovaný radikálnym hnutím Taliban. Z celkovej sumy z predaja tvorí až neuveriteľných 90%²⁵ prohibičná prirážka. Bez celosvetovej prohibičnej politiky by sa táto paušálna marža (čistý zisk) vyparila – a teroristické organizácie by musely hľadať zdroje príjmov inde¹⁶. V súčasnosti predstavuje prohibičná politika jedno z hlavných spojenectiev terorizmu¹¹.

Analýzou minulosti, súčasnosti a „vojny proti drogám“ je možno dospieť k hodnoteniu celej prohibičnej politiky. Na túto tému sa vedú v súčasnosti vášnivé diskusie a to hlavne na politickej scéne. Faktom však je, že počas obdobia „vojny proti drogám“ nedošlo k žiadnemu závažnému obratu. Tento projekt vytvorenia sveta bez drog zlyhal a dnes predstavuje skôr utopistickú predsatavu, než reálny výhľad do budúcnosti. Aktivita „vojny

16 CARPENTER, Ted Galen. Drogy-info.cz [online]. 5.10.2005 [cit. 2010-06-03]. Prohibice drog je nejlepším spojencem terorist. Dostupné z WWW: <http://www.drogy-info.cz/index.php/info/monitor/zahranicni_media/prohibice_drog_je_nejlepsim_spojencem_teroristu>.

proti drogám“ majú za následok kolaps viacerých rozvojových krajín a závislosť na drogách v bohatých krajinách.

Množstvo závislých ľudí predstavuje približne 5% svetovej populácie¹⁷. Toto číslo vyjadruje približne také isté množstvo ľudí ako pred desiatimi rokmi. Výroba kokaínu a ópia je pravdepodobne približne rovnaká ako pred desiatimi rokmi, u konope je toto číslo vyššie. V USA spotreba kokaínu postupne klesala od vrcholu, ktorého dosiahla v osemdesiatych rokoch. Tento pokles nie je rovnomerný a v súčasnosti je vyšší ako v polovici deväťdesiatych rokov. Na mnohých miestach, vrátane Európy, je táto spotreba naopak omnoho väčšia.

[26]

Pri porovnávaní a hodnotení protidrogových stratégií by malo platiť, že so zvyšujúcimi sa výdavkami na strane boja proti drogovým kartelom a hnutiam sa cena drogy bude zvyšovať. Maloobchodná cena drog, ktoré sa dostávajú do USA sa odhaduje na 50 až 100 miliárd USD. Z tejto sumy 90% tvorí už spomenutá prohibičná prirážka²⁵.

Výsledkom súčasnej prohibičnej politiky je v USA:

- zatknutých 1,5 milióna obyvateľov²⁶,
- náklady na boj s drogovou problematikou viac ako 40 miliárd USD²⁶,
- zabavených 20 až 30 ton kokaínu¹⁸.

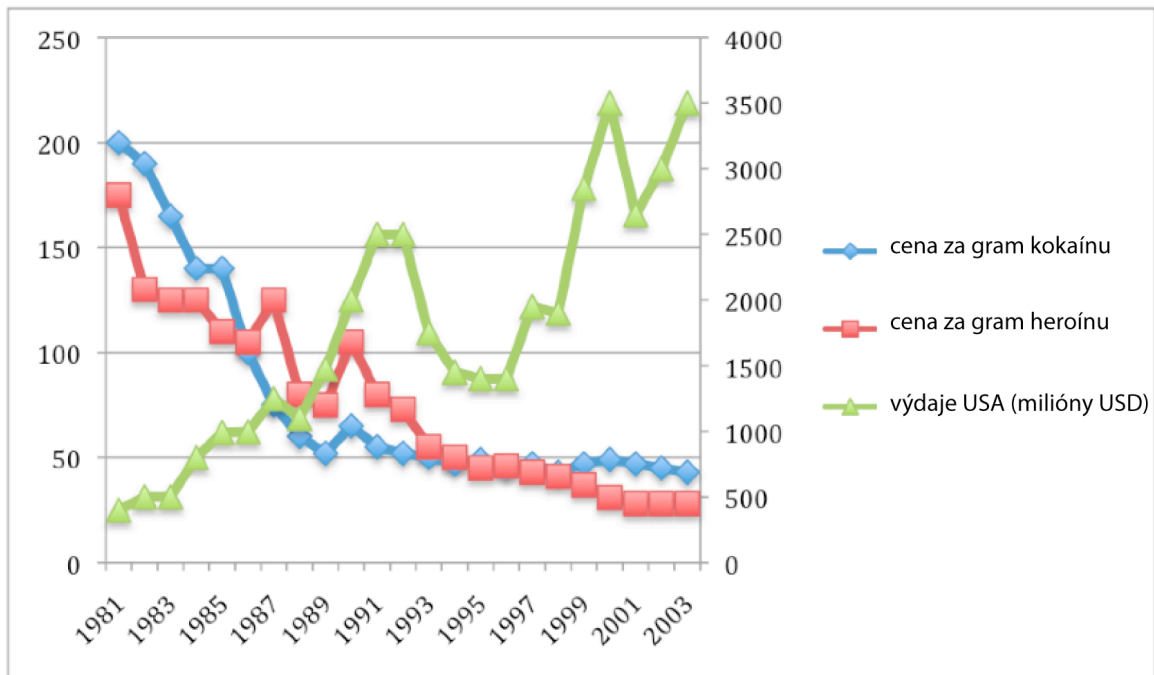
Následkom týchto aktivít by malo byť zvýšenie ceny drogy na trhu. Ukazuje sa, že toto zvýšenie sa neprejavuje a prakticky neplatí zákon o zvyšujúcej sa cene pri klesaní ponuky. Dôvodom je, že množstvo zabaveného tovaru v objeme cca 30 ton nemá prakticky žiaden

17 BRINDOVÁ, Bushka. European Coalition for Just and Effective Drug Policies (ENCOD) [online]. 16.3.2009 [cit. 2010-06-03]. JAK ZASTAVIT DROGOVÉ VÁLKY . Dostupné z WWW: <<http://www.encod.org/info/JAK-ZASTAVIT-DROGOVE-VALKY.html>>.

18 KOZÁK, Kryštof. Sérií vítězství k porážce? Asymetrický boj proti drogám v Mexiku a USA. Acta Universitatis Carolinae. Studia Territorialia. 2009, roč. 2009, č. 9, s. 37-63. ISSN 1213-4449.

vplyv na dostupnosť drogy na trhu. Ďalším faktorom je rozdiel v cene „veľkoobchodnej“ a „maloobchodnej“, ktorý môže predstavovať až 1000 násobok pôvodnej sumy.

O neúčinnosti prohibičnej politiky sa dá presvedčiť z grafu 1, kde sú zobrazené výdavky na zahraničnú protidrogovú politiku Spojenými štátmi americkými spolu s cenou drog na americkom trhu.

Graf 1.: Porovnanie výdajov na zahraničnú protidrogovú politiku USA s porovnaním ceny za gram čistej drogy. Ľavá stupnica ukazuje cenu v USD, pravá milióny USD.²⁷

2.5 Pirátstvo

Pojem „pirátstvo“ sprevádza našu civilizáciu už od doby prvých námorných výprav pri objavovaní nových krajín a kontinentov. Tento pojem vznikol z gréckeho slova peiratés a v preklade znamená lupič, pirát. Pirátstvo sa stalo neodmysliteľnou súčasťou bohatých obchodných trás. V minulosti bola známa iba jedna forma pirátstva, a to námorné pirátstvo.

V súčasnej dobe sa s pojmom pirátstva stretávame opäť. Dnešná doba plná množstva problémov a moderných technológií dala priestor na obnovu pirátskych tradícií a aktivít, ktoré charakterizujú pirátstvo.

Medzi súčasnú a hlavnú formy pirátstva patrí:

- Námorné pirátstvo
- Počítačové pirátstvo

2.5.1 Námorné pirátstvo²⁸

Pirátstvo¹⁹ je v článku 101 Dohovoru OSN o morskom práve definované ako akýkoľvek skutok spáchaný pre súkromné účely posádkou alebo cestujúcimi na súkromnej lodi, alebo súkromnom lietadle namierený na šírom mori proti inej lodi, alebo inému lietadlu, alebo proti osobám a majetku na ich palube alebo proti lodi, lietadlu, osobám alebo majetku v mieste nepodliehajúcim jurisdikcii žiadneho štátu.

Pirátstvo je problém, ktorý sa v súčasnosti vyskytuje najviac v oblasti Adenského zálivu a pri pobreží Somálska. Tento výskyt je daný strategickou polohou zálivu, ktorý je využívaný ako hlavná obchodná trasa medzi Áziou a Európou. V roku 2006 sa podľa Medzinárodného námorného úradu Medzinárodnej obchodnej komory uskutočnilo 10 pirátskych útokov na obchodné lode v Adenskom zálive. V nasledujúcich rokoch toto číslo vzrástlo o 40 % na 217 únosov pri Somálskom pobreží²⁰.

19 Asociace pro mezinárodní otázky [online]. 25.06.2009 [cit. 2010-06-03]. Novodobé pirátstvo, NATO a EÚ. Dostupné z WWW: <<http://www.amo.cz/publikace/novodobe-piratstvo-nato-a-eu.html>>.

20 Tyden.cz [online]. 14.1.2010 [cit. 2010-06-03]. Počet útoků pirátů loni stoupl o 40 procent. Dostupné z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/zahranici/afrika/pocet-utoku-piratu-loni-stoupl-o-40-procent_155170.html>.

Dôvodom takéhoto nárastu je absencia právnej, bezpečnostnej zložky v spoločnosti, ktorá je sužovaná občianskou vojnou. Krajina sa nachádza v hlbokoj humanitárnej kríze, čo má za následok vymáhanie výkupného za unesené lode. Takto získané financie slúžia k podpore občianskej vojny a na nákup zbraní. Jedným zo znepokojujúcich faktov je stúpajúca odvaha a vzdialenosť od pobrežia. V minulosti boli pirátske aktivity prevádzkované hlavne v prístavoch na ukotvené lode. Súčasným únosom dominuje obsadenie lodí priamo na mori. Výzbroj pirátov tvoria granátometry, strelné zbrane, ale i protiletadlové strely. Útoky sa nesústreďia iba na oblasť blízku pobrežiu Somálska, ale sú uskutočňované i vo vzdialenosti tisíc námorných míľ (cca 1800km)²⁹. Ďalším faktorom, ktorý prispieva k úspešnosti je využívanie malých rybárskych lodí.

Problematike námorného pirátstva sa venovala v roku 2008 aj Bezpečnostná rada OSN. V rezolúcii 1814 z 15. mája 2008 zaoberajúcou sa situáciou v Somálsku vyzvala BR OSN okrem iného na ochranu konvojov Svetového potravinového programu smerujúcich do Somálska. V rezolúcii 1816 z 2. júna 2008 vyjadrila BR svoje znepokojenie nad vývojom situácie a nad ohrozením konvojov s potravinovou pomocou pre Somálsko. BR OSN sa v tejto rezolúcii odvolala na **Dohovor OSN o morskom práve** vrátane častí ktoré povoľujú prijať kroky na potlačenie pirátstva vrátane vstupu na palubu, prehľadanie a zadržanie ľudí podozrivých z pirátstva. BR OSN rozhodla, že štáty spolupracujúce so somálskou prechodnou federálnou vládou pri potláčaní námorného pirátstva môžu vstúpiť do teritoriálnych vôd Somálska za účelom boja proti pirátom a použiť všetky potrebné spôsoby na potlačenie aktov pirátstva. Rezolúcia 1838 zo 7. októbra 2008 sa nesie v podobnom duchu a vyzýva na spoluprácu s prechodnou federálnou vládou a tiež na zabezpečenie konvojov Svetového potravinového programu do Somálska. V tejto rezolúcii konala BR OSN v rámci siedmej kapitoly Charty.

[28]

Somálske pirátstvo je aj napriek nasadeniu modernej techniky a výzbroje nesmierne nebezpečné a ohrozuje množstvo nákladných a obchodných lodí. Ďalším problémom je ohrozenie dodávok humanitárnej pomoci do krajiny. V minulosti sa podarilo uniesť loď humanitárnej pomoci **WFP** a takto získané prostriedky sa nedostali k obyvateľstvu a skončili v rukách pirátov.

Za účelom ochrany humanitárnej pomoci WFP (Svetový potravinový program) požiadal generálny tajomník OSN NATO o pomoc s ochranou týchto dodávok. Táto ochrana bola

zaisťovaná operáciou **Allied Provider** a zúčasnilo sa jej Taliansko, Grécko, Turecko, Veľká Británia a Nemecko. Po skončení misie NATO bolo zabezpečené hliadkovanie a ochrana lodí misiou EU, **Atalanta** pod hlavičkou EUNAVFOR.

Misia **Atalanta** je na rozdiel od **Allied Provider** zameraná na komplexnú stabilizáciu situácie s pirátstvom v okolí somálskych vôd. Medzi ďalšie priority patrí stabilizácia dodávok a prerozdeľovanie humanitárnej pomoci, podpora a spolupráca s prechodnou vládou, vytváranie policajných síl v krajine.

Medzi hlavné právomoci patrí právo na zadržanie, zatknutie alebo presunutie osôb podozrivých z pirátstva. Zadržané osoby je možné súdiť v krajinách EU, ktoré sú signatármi **Dohody OSN o morskom práve** a zároveň **Konvencie o potláčaní protiprávných aktov proti bezpečnosti námornej navigácie**. Ďalším spôsobom na súdny proces je dohoda medzi EU a Keňou, kedy sú osoby súdené na území Kene.

Krajiny zapojené do ochrany Adenského zálivu a združené v misii **Atalanta** úzko spolupracujú s ďalšími štátmi s námorno-vojenským potenciálom v danej oblasti. V súčasnosti hliadkuje v oblasti Somálska 35 vojenských lodí zo 16 krajín²¹. Významnú úlohu tu zohráva Rusko, USA, India a Čína.

2.5.2 Počítačové pirátstvo

Počítačové pirátstvo vzniklo spolu s rozvojom výpočtovej techniky a so zvýšeným záujmom verejnosti o PC (Personal Computer). V súčasnosti s nárastom informatizácie spoločnosti počítačové pirátstvo dospelo do nevýdaných rozmerov. Počítačové pirátstvo je možno rozdeliť do viacerých kategórií:

- Softwarové pirátstvo
- Kybernalita

Softwarové pirátstvo je stavebným kameňom počítačového pirátstva. Má za následok finančné straty u výrobcov počítačových programov a nástrojov, ktoré sa zákonite musia

21 Hlas Ruska [online]. 7.05.2010 [cit. 2010-06-03]. Problém pirátství je třeba řešit neodkladně. Dostupné z WWW: <<http://czech.ruvr.ru/2010/05/07/7474059.html>>.

premietnuť do kvality vyrobeného software. Spoločnosti ochudobnené o zisky z predaja tak nie sú schopné investovať väčšie prostriedky do zabezpečenia, funkčnosti a užívateľského komfortu spojeného s užívaním ich produktu. V praxi sa jedná o prostriedky vo výške približne 50 miliárd USD²², ktoré zodpovedali množstvu pirátskeho softwaru v roku 2009 na úrovni 43%³¹ všetkých PC na svete. Väčšina takto nadobudnutých finančných prostriedkov je ďalej použitá a prerozdeľovaná na nákup zbraní, korupciu, nepriateľskú protištátnu činnosť, terorizmus.

Poradie	Krajina	2008	2009	rozdiel
1.	Luxembursko	21%	21%	0%
2.	Rakúsko	24%	25%	+1%
3	Belgicko	25%	25%	0%
4	Fínsko	26%	25%	-1%
5	Švédsko	25%	25%	0%
6	Dánsko	25%	26%	+1%
7	Veľká Británia	27%	27%	0%
8	Nemecko	27%	28%	+1%
9	Holandsko	28%	28%	0%
10	Írsko	34%	35%	-1%
11	Česká republika	38%	37%	-1%
12	Francúzsko	41%	40%	-1%
13	Portugalsko	42%	40%	-2%

22 STANČÍK, Milan. Pctuning [online]. 11.5.2010 [cit. 2010-06-03]. Softwarové pirátství přý stojí ročně 1 bilion korun. Dostupné z WWW: <<http://pctuning.tyden.cz/component/content/article/1-aktualni-zpravy/17469-softwarove-piratstvi-pry-stoji-rocne-1-bilion-koron>>.

14	Maďarsko	42%	41%	-1%
15	Španielsko	42%	42%	0%
16	Slovensko	45%	45%	0%
17	Malta	45%	45%	0%
18	Slovinsko	47%	46%	-1%
19	Cyprus	50%	48%	-2%
20	Taliansko	48%	49%	+1%
21	Estónsko	50%	50%	0%
22	Litva	54%	54%	0%
23	Pólsko	56%	54%	-2%
24	Lotyšsko	56%	56%	0%
25	Grécko	57%	58%	+1%
26	Rumunsko	66%	65%	-1%
27	Bulharsko	68%	67%	-1%

Tabl.: Miera pirátstva v jednotlivých štátoch EU²³

Kybernalita⁹ je odborný pracovný výraz. Pod kybernalitou rozumieme pojem, ktorý zoskupuje všetky nelegálne, neetické a hlavne nežiadúce aktivity prevádzkované v kyberpriestore.

Teroristické skupiny i záujmové skupiny, ktoré s terorizmom nepriamo sympatizujú, využívajú programové nástroje kybernalita.

- **Infoware** môže byť špecifikovaný ako aplikácia pre informatickú podporu klasických bojových akcií, respektívne ako zhrnutie aktivít, ktoré slúžia k ochrane, vyľáčeniu, poškodeniu, potlačeniu alebo zničeniu informácií, informačných

23 FIŠER, Miloslav. Novinky [online]. 11.5.2010 [cit. 2010-06-03]. V Česku je méně počítačových pirátů než na Slovensku. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/internet-a-pc/software/200053-v-cesku-je-mene-pocitacovych-piratu-nez-na-slovensku.html>>.

zdrojov . Cieľom je dosiahnuť významné výhody v boji, alebo víťazstvo nad konkrétnym protivníkom. Pojem „infoware“ by sa nemal zlučovať s pojmom „infowar“, ktorý znamená informačnú vojnu.

- **Netware** býva najčastejšie spájaný s iným, ako ziskom motivovaným neoprávneným prenikaním do kybernetických systémov.
- **Crimeware** je spravidla spojený s finančnou kriminalitou v rámci kyberpriestoru.

[9]

Nástroje kybernality sú motivovane využívané k potláčaniu práva a etiky v kyberpristore. Medzi najzávažnejšie aplikácie týchto nástrojov považujem ich spojenie s terorizmom. Takáto kombinácia dáva priestor na masívny, vysoko deštrukčný a vopred nečakaný akt terorizmu s masívnymi následkami a dopadom na obyvateľstvo i technológie. Kapitola „kyberterorizmus“ objasňuje podstatu, formy a nebezpečnosť kyberterorizmu, ako aj boj s touto asymetrickou hrozbou nového tisícročia.

2.6 Atómové zbrane

Využitie atómových zbraní v súčasnosti je skôr chápané a používané z hľadiska prevencie a odstrašujúcej sily. V súčasnosti disponuje týmito zbraňami len malé množstvo štátov. Výroba takejto zbrane je vysoko technologicky náročná a nákladná. Súkromný sektor nedisponuje takými možnosťami a ani legislatívnymi cestami nie je možné vyrábať tieto zbrane pre komerčné účely.

Krajiny, ktoré disponujú takýmito zbraňami²⁴:

- USA
- Rusko
- Francúzsko
- Veľká Británia
- Čína
- Izrael
- Pakistan
- India

V súčasnosti sa počet krajín zaoberajúcich sa ziskom alebo výrobou atómovej bomby zväčšuje. Viaceré indície naznačujú možnosť vlastníť tieto zbrane Juhoafrickou republikou a Tchaj-wanom. Zvláštny je prípad Iránu, ktorý v minulosti disponoval takýmito zbraňami a snažil sa ich predať práve Juhoafrickej republike, ale v súčasnosti sa snaží o znovuoobnovenie jadrového programu. V minulosti mohla uniknúť časť jadrového materiálu a zbraní po rozpade Sovietskeho zväzu. Takto nebezpečné zbrane by mohli spôsobiť v rukách teroristickej organizácie typu Al-Kajda nesmiernu katastrofu.

24 ŠIPEKY, Michal. Valka.cz [online]. 02.11.2004 [cit. 2010-06-03]. Asymetrické ohrozenia. Dostupné z WWW: <http://www.valka.cz/clanek_10821.html#ixzz0orVGgstE>.

V súčasnosti je otázka atómových zbraní vysoko stráženou a kontrolovanou oblasťou s vysokým nasadením a spoluprácou krajín OSN a Organizácie pre jadrový dozor. Dôkazom je summit o jadrovej bezpečnosti, ktorý sa usutočnil na jar roku 2010 vo Washingtone, USA.

2.6.1 HEMP (high-altitude electromagnetic pulse)

Elektromagnetický impulz (HEMP) je jenda z najviac podceňovaných foriem asymetrických vojen. Je kombináciou a vedľajším produktom atómového výbuchu vo veľkej výške nad zemským povrchom. Najideálnejšou variantou by bol výbuch mimo zemskej atmosféry.

Elektromagnetický impulz je nepriamym následkom atómového výbuchu. Vzniká premenou gama žiarenia v atmosfére Zeme.

Podstata HEMPu je v zasiahnutí všetkých prístrojov využívajúcich elektrický prúd k svojej činnosti. Drvivá väčšina prístrojov nie je chránená proti takémuto útokom impulzom HEMP. Použitie takejto taktiky je otázne a nie veľmi reálne, každopádne táto možnosť je použiteľná.

Medzi väčšie asymetrické hrozby patrí použitie umelých generátorov elektromagnetického impulzu. Takéto zariadenia už boli použité viackrát v minulosti a dávajú priestor na spáchanie takmer dokonalého zločinu. Tento spôsob zneškodní počítačovú sieť, systémy a rozvody a to bez zanechania stôp. V minulosti boli tieto impulzy použité pri prienikoch do bánk, budov a pri zneškodnení viacerých počítačových systémov a sietí. Typickými predstaviteľmi elektromagnetických zbraní sú zbrane²⁵:

- **DEW** – Direct Energy Weapons – zbrane s riadeným tokom energie
- **HPM** – High Power Microwave – mikrovlnné zbrane vysokého výkonu

25 VALOUCH, Jan. Elektromagnetické zbrane s řízenou energií jako prostředek k eliminaci elektronických systémů. Obrana a strategie [online]. 2003, 1, [cit. 2010-06-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.defenceandstrategy.eu/cs/archiv/rocnik-2003/1-2003/elektromagneticke-zbrane-s-rozenou-energi-jako-prostredk-k-eliminaci-elektronickych-systemu.html>>. ISSN 1802-7199.

3. SYNTÉZA

Syntéza je proces opačný, a súčasne dopĺňajúci analýzu. V jadre syntézy ide o zoskupovanie, skladanie mozajky analyzovaného predmetu. Pomocou syntézy je možné nachádzať súvzťahnosti jedného javu k iným javom, pomáha nám dané javy kategorizovať, objasňovať vzťahy a mechanizmus fungovania. V určitých prípadoch sa dajú pomocou syntézy vytvárať nové celky, množiny a takto formovať mozajku vzájomných interakcií a vlastností.

Táto disciplína skúmania za pomoci analýzy a syntézy (SAS²⁶) je veľmi otvorenou disciplínou, ktorá si pre svoj prístup k riešeniu problémov nevymedzuje rigidné a nemenné zásady. Napriek tomu vychádza z istých názorov a predpokladov, ktoré má tendenciu zachovať. Patria tam:

- priorita problému
- závažnosť analýzy problémovej situácie
- účelovosť prechodu od reality k systému na nej vymedzenej a späť
- jednota vecného a metodického prístupu
- jednota globálneho pohľadu a ďalších čiastkových pohľadov
- systémová formulácia a riešenie problémov ako učiaci sa proces
- antidogmatizmus
- interdisciplinarita
- interaktívnosť
- jednota analýzy a syntézy
- jednota kvalitatívnej a kvantitatívnej analýzy
- jednota algoritmizovaných a heuristických prístupov.

[35]

26 BACIK, Jan. Hlavné východiska SAS [online]. Košice : TUKE, 200?. 7 s. Oborová práca. Technická Univerzita v Košiciach. Dostupné z WWW: <<http://web.tuke.sk/lf-kmlp/Ucitelia/Pohovej%20Jozef/3-721-2-ECS/OLD%203-721-2-%20EC%8A/lf-kmlp/Ucitelia/Bacik%20Jan/Bacik%20-%20dokumenty/OSA/2.%20SAS%20-%20prednaska/2.HI%20discipliny%20syst.%20vedy%20a%20vychodiska%20SAS.doc>>.

Základným východiskom celého procesu je priorita problému. V našom prípade je to asymetria v otázkach bezpečnosti, vojen. V analýze bolo podrobené skúmanie prejavov činností, ktoré majú na život ľudí radikálny vplyv.

Tieto vplyvy sa dajú ďalej separovať a deliť na viaceré kategórie. Ako už bolo spomenuté pri analýze globálnej situácie, existujú javy a procesy s vysokou integritou na ďalšie javy a systémy. Takáto prepojenosť a vzájomné ovplyvňovanie má za následok „reťazový efekt“ pri zachovaní hierarchie. Hierarchia sa dá predstaviť ako pyramída. Pri ovplyvnení najzákladnejších prvkov pyramídy sú badateľné zmeny i na najvyššom stupni.

Z analýzy je zrejmé, že takéto pyramídy sa zokupujú do ďalších a tým vytvárajú celé štruktúry. Závislosti medzi týmito makro-štruktúrami nie sú tak intenzívne, no vzájomné pôsobenie nie je zanedbateľné i navzdory mnohým špecifikám a odlišnostiam.

3.1 Terorizmus

V analýze boli načrtnuté viaceré závislosti a vzťahnosti. Medzi ukážkový príklad pokladám prípad terorizmu. Z analýzy je možné syntetizovať terorizmus ako vysoko nebezpečný prejav násilia s drastickými dopadmi na obyvateľstvo a hospodárstvo. Tieto následky sa prejavujú z dlhodobého hľadiska na rozdiel od prejavov kriminality globálne, nie lokálne.

Milníkom vnímania terorizmu sú útoky na Svetové obchodné centrum (WTC). Tento prejav terorizmu nebol vyvrcholením aktivít teroristov. Jadrom problému je, že tento prípad ukazuje skutočnú hrozbu asymetrie, ktorá spočíva práve v načasovaní a rozsahu takéhoto útoku. Útoky z 11.9.2001 odštartovali **Vojnu proti terorizmu**, no zároveň dali nový uhol pohľadu vnímania asymetrie. Do 11.9.2001 boli teroristické organizácie vnímané ako bojové skupiny, ktoré je možné zapojiť do bojov proti nepriateľovi. Takýmto skupinám sa poskytli finančné prostriedky a výzbroj s cieľom spraviť „špinavú prácu“. Po tomto dátume sa zmenil žoldák na armádu s vlastným velením, stratégiami a štruktúrou. Táto transformácia nebola z časového hľadiska krátkodobá. Je možné zhodnotiť tento proces ako strednodobý.

Pre bližšie pochopenie treba vnímať terorizmus ako spôsob boja, ciele terorizmu ako oblasť záujmu, teroristické organizácie ako firmy riadiace sa trhovými princípmi. Na jednej strane stoja záujmy ľudí a na druhej strane stojí problém. Terorizmus sa stal spôsobom riešenia určitých problémov. Tieto problémy môžu byť náboženské,

ekonomicko-hospodárske, energetické, existenčné i chorobné. Teroristické organizácie boli od dávna „špecialistami“ v riešeníach, ktoré na jednej strane dokážu rozsahom i následkami uškodiť a na druhej strane nevzbudzujú priame podozrenia. Vojná proti terorizmu sa dá charakterizovať ako otočenie karty. Vyzbrojené a vycvičené skupiny ako Al-Kajda prestali byť podporované, defacto prišli o „zákazky“, od západných krajín a to hlavne USA. V strednedobom horizonte sa objavil investor, ktorý má záujem o presadzovanie vlastných záujmov. Takýmto investorom môže byť ktokoľvek z bohatého východu. V dotknutej oblasti je množstvo štátov, ale i jedincov ochotných rozširovať svoj vplyv na západ. Je potrebné sa zaoberať variantou vzniku skupiny investorov, ktorí by mali záujem na hospodárskom a ekonomickom úpadku USA a tak i celého západu. Do tejto skupiny je možné zaradiť štáty ako Irán, KĽDR ale i viaceré organizácie a tým nevynímajúc Al-Kajdu.

Vojná proti terorizmu je odpoveďou na obranu strategických štruktúr, slobody a mieru. Pri týchto zisteniach vyznieva heslo z knihy 1984 od G.Orwella o tom, že: „vojná je mier“ ako trpká irónia.

Asymetria v tomto podaní ukázala, že dobre plánovaný a vykonaný útok na jeden z pilierov ekonomiky mal fatálne následky. V súvislosti s týmto prípadom mi nedá spomenúť konšpiračné teórie útokov z 11.9.2001. Dôveryhodnosť a overiteľnosť týchto teórií je vec vyšetrovania, ktoré prebehlo a bolo ukončené v roku 2004 správou Komisie pre vyšetrovanie útokov z 11.9.2001. Na túto správu sa vzniesla vlna kritiky nielen od verejnosti, ale bola spochybnená i množstvom expertov.

V prípade, ak by sa jednalo o útok, ktorý by bol uskutočnený tajnými službami USA a využila sa pritom spolupráca s dotknutými teroristickými organizáciami, prípadne jedincami, jednalo by sa taktiež o prejav asymetrie. Takýto krok a stratégia by boli v priamom rozpore s klasickým uvažovaním o vedení vojny, stratégiách a plánovaní. Tento čin napĺňa principiálne podstatu asymetrickej vojny. V analýze bolo zistené, že elementárnymi prvkami asymetrie je moment prekvapenia, spôsob vedenia útoku a následky plynúce z útoku. Útok na WTC z 11.9.2001 by tak dal možnosť americkej armáde začiatok novej éry. Obetovanie jedného z piliera americkej demokracie, finančnej nezávislosti, malo za následok finančný kolaps, zatvorenie obchodovania burzy na Wall Street. Z dlhodobejšieho odstupu by sa ale dal tento krok chápať ako nevyhnutné zlo, ktoré odštartovalo viaceré reformy a stratégie. Transformácie vyvolané týmto procesom sa prejavujú vo všetkých odvetviach fungovania ľudskej spoločnosti. Prejavy a rozsah tejto

asymetrickej stratégie začínajú pri správach odvysielaných v televízii a končia inváziou do krajiny „podporujúcej“ terorizmus, cieľným rozmiestňovaním armády po celom svete, kontrolou Internetu a vesmírnym zbrojením.

Najnovším milníkom a zmenou vnímania bezpečnostnej stratégie USA a spojencov NATO je nové definovanie Vojny proti terorizmu ako **Vojny proti al-Kajde**. Administratíva súčasného prezidenta USA, Baracka Obamu v svojej novej stratégii tvrdí, že: *"Toto už nie je vojna proti určitému spôsobu boja, teda terorizmu, ani proti náboženstvu - islamu. Sme vo vojne s konkrétnou sieťou, al-Kájdou, a jej teroristickými pobočkami, ktoré podporujú snahu zaútočiť na Spojené štáty, na našich spojencov a na našich partnerov."*²⁷

3.2 Kyberterorismus

Hrozba kyberterorizmu patrí medzi najviac asymetrické druhy útokov. Tento fakt má na svedomí masívne využívanie počítačových, komunikačných, bezpečnostných systémov a hlavne ich vzájomné väzby, previazanosť a informačno-bezpečnostná nedokonalosť. Medzi hlavné hrozby kyberterorizmu patrí zneužitie kyberpriestoru k napadnutiu strategických cieľov, kritickej infraštruktúry. Takáto forma útoku by mala fatálne následky v prípade, ak by slúžila ako kybernetická podpora radikálnemu terorizmu na rozsiahlom území, čo by malo za následok vznik kaskádového domino efektu. Takáto forma asymetrického útoku by ochromila rozsiahle územia a vzhľadom na civilizačnú závislosť na informačných technológiách by mala fatálne následky. Asymetria tejto kombinácie i samotného kyberterorizmu spočíva v nepredvídateľnosti, následkoch, stratégií a v cieľoch samotných útokov.

27 SITA. SME [online]. 27. 5. 2010 [cit. 2010-06-03]. USA už nie sú vo vojne s terorizmom, oznámi večer Obama . Dostupné z WWW: <<http://www.sme.sk/c/5394888/usa-uz-uz-su-vo-vojne-s-terorizmom-oznami-vecer-obama.html>>.

3.3 Vojna proti drogám

Vojna proti drogám je ďalším príkladom asymetrie so vzťahom na terorizmus a tvorí jeden z článkov získavania finančných prostriedkov. Asymetria v tomto podaní odzrkadľuje spôsob, akým sa tieto prostriedky získavajú. Predaj drog má za následok získavanie značných finančných prostriedkov slúžiacich na podporu a financovanie terorizmu. Asymetriou v tomto procese sa stáva spôsob, akým sa tieto financie dostávajú z miesta predaja na miesto vzniku. Využívanie transferu spôsobom Hawala má za následok obídenie „tradičných“ finančných tokov a tak zamedzenie sledovania ľudí napojených na tieto štruktúry. Ďalším faktorom asymetrie je nezanedbateľný rozvrat a úpadok spoločnosti konzumujúcej produkty ópia. Takto oslabená spoločnosť produkuje menej hodnôt a ich príspevok do rozpočtu štátu je ďaleko menší. Takto oslabené DPH spôsobuje citlivejšie prerozdelenie finančných prostriedkov a často s menším príspevkom na aktivity armády, obrany a celkovej bezpečnosti. Závislosť na týchto produktoch prispieva k etablovaniu sa na trhu. Pôsobením takýchto vplyvov z časového hľadiska má za následok zvyšujúce sa výdavky i na ďalšie rezorty ako zdravotníctvo, sociálna sféra, dôchodky atď. Prejavov dôsledkov užívania vysoko návykových a nebezpečných narkotík je badať vo všetkých odvetviach spoločnosti a štátu.

3.4 Pirátstvo

Pirátstvo sa stalo jedným z mála spôsobov boja pred ktorým je nesmierne zložitá chrániť osoby i majetok. Táto forma má hlboké korene v minulosti z ktorej vychádza a prešla asi najväčšou transformáciou spomedzi spomenutých foriem asymetrie vojen. Pirátstvu sa podarilo asimilovať vo vodách informačných technológií, digitálneho veku a súčasne sa zachovala pôvodná forma, námorné pirátstvo.

Digitálne, počítačové, softwarové pirátstvo sa stalo fenoménom informačného veku. Je namieste spomenúť, že táto forma zaobchádzania s dielami umelcov, produktami programátorov a technikov zmenila vnímanie v prístupe k digitálnemu obsahu. Asymetria tohoto druhu pirátstva spočíva v technológii a hlavne rozsahu šírenia, využívania pirátskych technológií a kópií. Tento druh sa vyznačuje svojou otvorenosťou a podporou zo strany širokej verejnosti, čomu svedčí i vznik pirátskych politických strán. Švédskej

Pirátskej strane sa podarilo zvolenie do Európarlamentu, čo pomohlo a posmelilo zakladanie ďalších strán s podobným programom.

Námorné pirátstvo je forma známa ľudstvu už po storočia. V súčasnosti medzi najviac dotknuté oblasti patrí oblasť Adenského zálivu a priľahlého okolia. Významná poloha a tvar zálivu ho predurčili k dôležitému námornému uzlu, kde musia lode plaviace sa týmto zálivom spomaliť svoju plavbu. Susedstvo s Africkým kontinentom na ktorom dlhodobo vládne chudoba a kriminalita vyústili v Somálsku do situácie s masívnymi pirátskymi akciami zo strany obyvateľstva. Dlhodobá chudoba, nestabilné politické prostredie a kriminalita dávajú priestor na mnohoprítomné pirátske akcie. Asymetria námorného pirátstva spočíva v jeho nepredvídateľnosti a tým aj v zabránení takéhoto útoku zo strany pirátov.

Tento fakt má na svedomí množstvo rybárskych lodí v oblasti zálivu. Piráti využívajú tieto lode k útokom na obchodné plavidlá zahraničných spoločností, s cieľom uniesť tieto lode a tovar, a následne pýtať výkupné v stá miliónoch USD. Tieto financie ďalej putujú na podporu kriminálnej činnosti. Je otázne kto všetko stojí za týmito pirátskymi činmi. Aké veľké percento z lupu sa prerozdelení v Somálsku a aká veľká časť smeruje von z krajiny, k čomu sú tieto prostriedky použité. Bolo by špekuláciou sa domnievať o napojení na teroristické skupiny, ale táto možnosť existuje a podľa môjho názoru je táto možnosť reálna. Takouto diverzifikáciou finančných zdrojov by získali skupiny, ako napr. Al-Kajda, značné prostriedky zo spätného odpredaja lode i nákladu a z časti by mohli využiť náklad k svojim účelom, na podporu fungovania organizácie.

3.5 Ostatné formy

Zvyšné formy asymetrického boja a vojen, ktoré boli identifikované v analýze, sú tvorené len malým podielom asymetrie. Zastúpenie asymetrie je badateľné, ale ich reálne využitie v praxi je nepredpokladateľné. Tento fakt je daný následkami, ktoré tieto technológie prinášajú. V súčasnosti sú tieto spôsoby používané na zastrešovanie súpera. Použitie atómových i biologických zbraní je uskutočniteľné, ale história ukazuje aké veľké a strašlivé následky by takýto útok obnášal.

Výnimka potvrdzuje pravidlo, a do tejto skupiny iste nepatria zbrane EMC, ktorých použitie má humánne následky a sú zdravujúce iba pre informačno technologické ciele. Zbrane EMC naplňujú podstatu asymetrie a v kombinácii s kyberterorizmom a ďalšími formami kriminality tvoria jednu z najnebezpečnejších kombinácií. Ich použitie s dotknutými formami kriminality by znamenalo akúsi vlnu, ktorej účinky by zmazali všetky stopy a vyradili by z fungovania všetky systémy verejnej bezpečnosti, kontroly i obyčajného úžitku.

4. PROGNOZA

Táto kapitola má za úlohu objektívne prognózovať budúci vývoj v oblasti asymetrie vojen a bezpečnosti. Závěry prognózované v tejto kapitole odzrkadľujú stav asymetických hrozieb súčasnosti a ich budúci vývoj vychádzajúc z faktov analýzy a syntézy.

4.1 Vývoj asymetrických vojen, hrozieb a z nich vyplývajúcich rizík

V období po roku 2010 sa podľa môjho názoru radikálne nezmení hrozba asymetrických vojen. Riziká vyplývajúce z použitia asymetrických taktík sa naopak zvýšia. Tento fakt bude mať za následok zvyšujúca sa informatizácia spoločnosti a nesymetricky rastúce požiadavky na bezpečnosť.

V tomto období bude zvyšujúca sa tendencia lokálnych konfliktov s dlhodobou trvajúcimi následkami. Zárodok týchto konfliktov sú badateľné i pred rokom 2010, ale po tomto roku sa ukončí kumulácia napätia a hľadania kompromisov, čo vyústi do ozbrojených konfliktov. Asymetrické útoky budú uskutočňované mocnosťami, ale i malými štátmi a hlavne teroristickými, virtuálnymi štátmi. Tieto konfliktné, nárazníkové zóny vzniknú na miestach súčasných konfliktov ako Gaza, Gruzínsko, KLDR ... K týmto zónam sa budú pridávať i ďalšie oblasti.

Novo vzniknuté konflikty budú lokálne a budú vznikať na hraniciach a vo vnútri svetových veľmocí. Medzi tieto krajiny patrí Rusko, Francúzsko, Belgicko, USA a Čína. Príčiny konfliktov budú spôsobené rôznorodými faktormi. Medzi hlavné aktivátory vzniknutých konfliktov bude patriť:

- Nespokojnosť so zahraničnou a vnútornou politikou súčasne
- Nespokojnosť s hospodárskymi a ekonomickými faktormi ovplyvnených bodom 1.
- Náboženská konfrontácia a xenofóbia
- Vymožiteľnosť ľudských práv
- Kontrola internetovej komunikácie a narušenie súkromia
- Zväčšujúca sa kontrola elektronických i tlačených médií
- Elektronická kontrola a sledovanie ľudí

Z týchto faktorov je možné prognózovať viaceré možnosti a to formou scenárov so zameraním na vývoj asymetrických vojen.

4.1.1 Scenár A

Konflikty z pred roka 2010 sa budú i naďalej stupňovať a tak prispejú k zväčšeniu efektu a sile aktivátorov občianskeho vzdoru. Po prepuknutí konfliktov v inkriminovaných zónach sa tieto konflikty dostanú i do ďalších oblastí susediacich s „nakazenou“ zónou.

Primárne zlyhanie klasických spôsobov „súperenia“ spôsobí na oboch stranách opakovane gradovanie konfliktu. Obe strany sa budú snažiť využiť nové spôsoby riešenia konfliktu a to s dôrazom na asymetrické spôsoby riešenia. Po mierových spôsoboch prídu na rad vojenské spôsoby. Zlyhaním klasických symetrických taktík a rastúcou úspešnosťou asymetrických taktík dôjde k zmene v systéme boja s dôrazom na asymetriu. Toto obdobie sa bude dať charakterizovať ako renesancia asymetrických vojen. Veľmi dôležitou časťou bude zapojenie nemilitarizovaných skupín. Tieto skupiny ľudí budú naklonené určitým ideológiám a napojené na ďalšie skupiny s vlastnými záujmami. Takáto podpora bude zohrávať významnú úlohu v rekrutovaní ďalších sympatizantov a odborníkov.

Veľmi významný boj sa bude zohrávať o kybernetickú zónu, ktorá bude jednou z najviac militarizovaných a kontrolovaných zón. Takýto boj a zapojenie kyberterorizmu bude pociťovať i bežná spoločnosť, ktorá predtým nepociťovala následky tohoto konfliktu. V tomto období sa stane z lokálneho konfliktu konflikt globálny. Použitie klasických spôsobov vojny v kombinácii s asymetrickými bude mať drtivé následky na celú planétu. Asymetrické spôsoby vojny sa stanú svojim opakom, symetrickými spôsobmi, čo bude dôkazom masívneho použitia a efektivity týchto taktík v praxi.

Po stabilizácii konfliktu globálnych rozmerov a s následkami na každého obyvateľa planéty sa začne nová epocha. Toto obdobie bude prirovnávané k II. Svetovej vojne a bude považované za III. Svetovú vojnu s prívlastkom kybernetická.

Riešenie následkov tohoto obdobia bude mať za následok totalitnú kontrolu Internetu a centralizáciu bezpečnostných systémov. Takáto integrácia bude nasledovať i v ďalších odvetviach spoločnosti. Takáto transformácia spoločnosti sa bude vyznačovať totalitnými princípmi s dôrazom na využívanie poznatkov technologicko - informačného pokroku, ktoré budú využité pre dobro a pohodlie ľudstva na jednej strane a kontroly, bezpečnosti na strane druhej.

Piráctvo a terorizmus budú integrované v globálnej bezpečnostnej stratégii a budú i naďalej plniť úlohu nepriamych zásahov v konfliktoch. Tieto formy budú tvoriť iniciačné a aktivačné práce a budú zastávať pozíciu provokatéra. Asymetrické spôsoby budú vysoko

využívané i v globalizácii a v ďalších strategických odvetviach. Takýto postup bude uskutočňovaný i za cenu straty množstva ľudských životov až k úplnej a globálnej integrácii.

4.1.2 Scenár B

Scenár B pracuje s aktivátormi a zónami nepokojov formou zoskupovaní do množín so vzájomnými prvkami a interakciami. Takáto vízia predpokladá, že po roku 2010 nenastane žiadny radikálny odklon od súčasného smeru vo vývoji asymetrických hrozieb. V nasledujúcich 20 až 50 rokoch bude pokračovať a dominovať používanie klasických vojenských taktík a asymetrické taktiky sa stanú formou ojedinelou, napriek tomu stále vysoko efektívnou a čiastočne i žiadanou.

Tento spôsob taktizovania bude mať za následok väčšiu kontrolu zo strany verejnosti i ďalších inštitúcií zo strany odborníkov. Táto zvýšená kontrola je následkom sérií prehodnotení a kontrol po ukončení vojny s al-Kajdou a ďalšími virtuálnymi štátmi podporujúcimi kriminalitu a terorizmus. Ukončenie vojny s al-Kajdou bude spôsobené odporom verejnosti západných civilizácií. Armády západných mocností rozmiestnené po celom svete budú donútené stiahnuť časť svojich síl do domovskej krajiny. Tieto sily budú použité na udržiavanie klľudu vo vnútri krajiny. Takýto spôsob zamedzenia občianskych vojen bude úspešný, čo dá priestor na opätovné asymetrické spôsoby boja. Následkom takýchto udalostí bude rozpad viacerých veľmocí a vznik nových, lokálnych mocností.

Vojny o kyberpriestor budú spôsobené nežiadanou a nadmernou kontrolou Internetu a osobnej komunikácie. Kybernetický terorizmus sa bude sústreďovať na kritickú infraštruktúru a finančný sektor, v snahe vyradiť lokálne zdroje a získať finančné prostriedky, ktoré budú použité a nelegálny obchod a financovanie boja o kyberpriestor.

Následovný vývoj udalostí zapríčiní posilnenie menších celkov, množín. Nadálej budú vznikať ozbrojené konflikty, ale hlavným spôsobom bude klasické vedenie vojny a asymetrické vojny zostanú v ústraní. Svet bude viac konfrontovaný s menšími a kratšími vojnami. Hlavným cieľom bude zisk nerastných i rastných surovín, hlavne vody, obilia, ryže. Vojny o tieto suroviny a vojny o kyberpriestor, budú asymetrické hrozby nadchádzajúcich storočí.

ZÁVER

V diplomovej práci bola preskúmaná asymetria vojen a bezpečnosti. Skúmanie asymetrie bolo uskutočnené formou prvotnej analýzy a následnej syntézy.

Prvá časť sa snaží o mapovanie a dôkladnú analýzu. Analýza poukazuje na fakty a načtráva obraz bezpečnostnej situácie v konkrétnych regiónoch sveta a zároveň sa snaží o hodnovernú analýzu príčin a faktorov, ktoré k danej situácii prispeli. Analýza sa zaoberá terorizmom a identifikuje asymetriu v prístupe oboch strán, na jednej strane teroristické organizácie a na druhej armády. Práca odкрýva nové asymetrické formy terorizmu a spôsob fungovania a tým zachytáva jeho súčasný obraz. Práca objasňuje správanie a pohnutky, ktoré vedú ľudí k podpore radikálnych postupov a hnutí. Analýza dáva do súvislosti spojitosti s ďalšími formami kriminálnej činnosti, v ktorých sa odzrkadľuje asymetrický prístup a stratégie.

Uvedenou analýzou práca poskytuje ucelený obraz o vážnosti problému a následná syntéza dokresľuje tento obraz a dáva mu konkrétnu podobu a tvar. Syntéza nie len o tom, že uceľuje informácie získané analýzou, ale s týmito informáciami následne pracuje a skladá mozajku zloženú z útržkov a menších celkov analýzy.

Posledná časť diplomovej práce je venovaná futurologickej predpovedi, v ktorej sa snažím o reálne stvárnenie prognostických vizií. Metóda, ktorou táto prognóza bola spracovaná sa nazýva „metóda scenárov“, ktorá tvorí jadro futurologickej predpovede. Tieto scenáre majú svoje korene vo všeobecnej téze, ktorá berie do úvahy informácie získané metódou spoločnej analýzy a syntézy.

Diplomová práca má výukovo-informačný charakter a jej prínos predstavuje identifikáciu asymetrických hrozieb. Oboznámením sa s rozsahom a následkami, ktoré je možné touto stratégiou dosiahnuť. Čitateľ dostáva ucelený obraz o vážnosti a zložitosti celého problému asymetrických vojen a podstate samotnej asymetrie.

CONCLUSION

In this master thesis asymmetry of warfare and security is explored. Exploring of asymmetric with the forms of analysis and synthesis is made.

The first part focuses on mapping and precise analysis. The analysis mentions facts and draws the picture of security situation in specific regions of the world. The analysis explores real reasons and facts in those regions. The analysis deals with terrorism and asymmetry of both parts of conflict is analyzed. In the thesis, new kinds of asymmetric forms of terrorism are showed. The analysis deals with relations of criminality, terrorism and its asymmetric strategy.

By this analysis, the thesis shows complete picture of seriousness of the problem. The combination of analysis and synthesis, in second part, makes the picture more complex with more details and shapes.

Last, third part of the thesis focuses on futurological prediction is made. The method of prediction by the scripts is made. The scripts bases root are from core of analysis and synthesis are made.

The thesis outputs of informational and educational characters in education and professional usage can be used. The main benefit of the thesis is in identifying of kinds of asymmetrical warfare.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATURY

- [1] Asymmetric warfare. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 31.3.2002, last modified on 19.5.2010 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Asymmetric_warfare>.
- [2] Ministerstvo vnitra [online]. 29.7.2009 [cit. 2010-03-02]. Definice pojmu terorismus. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>>.
- [3] ANNA, Bičianová. Kybernetický terorismus a počítačová kriminalita. Zlín, 2008. 71 s. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta aplikované informatiky
- [4] BÍLEK, Ladislav. Formy a metody boje proti terorismu. Zlín, 2007. 129 s. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta aplikované informatiky.
- [5] TVRDÝ, Jiří. PRÁVNÍ RÁDCE [online]. 17. 12. 2009 [cit. 2010-03-02]. Mezinárodní sankce - často přehlížená povinnost. Dostupné z WWW: <http://pravniradce.ihned.cz/c4-10078240-39523920-F00000_d-mezinarodni-sankce-casto-prehlizena-povinnost>.
- [6] Velká Epoque [online]. 13.10.08 [cit. 2010-03-03]. Bin-Ládinův systém financování terorismu odhalen. Dostupné z WWW: <<http://www.velkaepocha.sk/200810136272/Bin-Ladinuv-system-financovani-terorismu-odhalen.html>>.
- [7] Velká Epoque [online]. 13.10.08 [cit. 2010-03-03]. Bin-Ládinův systém financování terorismu odhalen. Dostupné z WWW: <<http://www.velkaepocha.sk/200810136272/Bin-Ladinuv-system-financovani-terorismu-odhalen.html>>.
- [8] GÁLA, Ladislav. Současné trendy v kyberterorizmu. Zlín, 2008. 78 s. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta aplikované informatiky.
- [9] KOTRBA, Štěpán. Britské listy [online]. 8.9.2006 [cit. 2010-06-03]. Česká vojenská rozvědka přiznává, že Al-Kajda měla sloužit proti Rusům. Dostupné z WWW: <<http://www.blisty.cz/art/30187.html>>.

- [10] -RED-.COJECO [online]. 14.3.2000 [cit. 2010-04-01]. Kolektivní bezpečnost. Dostupné z WWW: <http://www.cojeco.cz/index.php?detail=1&s_lang=2&id_desc=46114&title=kolektivn%ED%20bezpe%E8nost>.
- [11] Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 23.6.2007, last modified on 11.5.2010 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z WWW: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Bezpečnostná_rada_Organizácie_Spojených_národov>.
- [12] NATO. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 14.5.2005, last modified on 11.9.2006 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://sk.wikipedia.org/wiki/NATO>>.
- [13] GRMELA, František. Spolupráce EU – Afrika. Doktríny [online]. 2009, 1, [cit. 2010-06-03]. Dostupný z WWW: <http://doctrine.cz/1_09_B04.html>. ISSN 1803-036X.
- [14] NICM [online]. 2.3.2009 [cit. 2010-06-03]. Výroční zpráva OSN o drogách: Sto let mezinárodní kontroly drog – úspěchy i výzvy. Dostupné z WWW: <<http://www.icm.cz/vyrocní-zpráva-osn-o-drogach-sto-let-mezinarodni-kontroly-drog-u>>.
- [15] Taliban. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida): Wikipedia Foundation, 9.12.2006, last modified on 6.5.2010 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://sk.wikipedia.org/wiki/Taliban>>.
- [16] CARPENTER, Ted Galen. Drogy-info.cz [online]. 5.10.2005 [cit. 2010-06-03]. Prohibice drog je nejlepším spojencem terorist. Dostupné z WWW: <http://www.drogy-info.cz/index.php/info/monitor/zahranicni_media/prohibice_drog_je_nejlepsim_spojencem_teroristu>.
- [17] BAHOUNKOVÁ, Petra. ČT24 [online]. 2.5.2010 [cit. 2010-06-03]. Boj proti opiu: Američané platí Afgháncům za ničení makových polí. Dostupné z WWW: <<http://www.ct24.cz/svet/88695-boj-proti-opiu-americane-plati-afghancum-za-niceni-makovych-poli/>>.

- [18] CARPENTER, Ted Galen. Drogy-info.cz [online]. 5.10.2005 [cit. 2010-06-03]. Prohibice drog je nejlepším spojencem terorist. Dostupné z WWW: <http://www.drogy-info.cz/index.php/info/monitor/zahranicni_media/prohibice_drog_je_nejlepsim_spojencem_teroristu>.
- [19] BRINDOVÁ, Bushka. European Coalition for Just and Effective Drug Policies (ENCOD) [online]. 16.3.2009 [cit. 2010-06-03]. JAK ZASTAVIT DROGOVÉ VÁLKY . Dostupné z WWW: <<http://www.encod.org/info/JAK-ZASTAVIT-DROGOVE-VALKY.html>>.
- [20] KOZÁK, Kryštof. Sérií vítězství k porážce? Asymetrický boj proti drogám v Mexiku a USA. Acta Universitatis Carolinae. Studia Territorialia. 2009, roč. 2009, č. 9, s. 37-63. ISSN 1213-4449.
- [21] Asociace pro mezinárodní otázky [online]. 25.06.2009 [cit. 2010-06-03]. Novodobé pirátstvo, NATO a EÚ. Dostupné z WWW: <<http://www.amo.cz/publikace/novodobe-piratstvo-nato-a-eu.html>>.
- [22] Hlas Ruska [online]. 7.05.2010 [cit. 2010-06-03]. Problém pirátství je třeba řešit neodkladně. Dostupné z WWW: <<http://czech.ruvr.ru/2010/05/07/7474059.html>>.
- [23] STANČÍK, Milan. Pctuning [online]. 11.5.2010 [cit. 2010-06-03]. Softwarové pirátství prý stojí ročně 1 bilion korun. Dostupné z WWW: <<http://pctuning.tyden.cz/component/content/article/1-aktualni-zpravy/17469-softwarove-piratstvi-pry-stoji-rocne-1-bilion-korun>>.
- [24] FIŠER, Miloslav. Novinky [online]. 11.5.2010 [cit. 2010-06-03]. V Česku je méně počítačových pirátů než na Slovensku. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/internet-a-pc/software/200053-v-cesku-je-mene-pocitacovych-piratu-nez-na-slovensku.html>>.
- [25] ŠIPEKY, Michal. Valka.cz [online]. 02.11.2004 [cit. 2010-06-03]. Asymetrické ohrozenia. Dostupné z WWW: <http://www.valka.cz/clanek_10821.html#ixzz0orVGgstE>.

- [26] VALOUCH, Jan. Elektromagnetické zbraně s řízenou energií jako prostředek k eliminaci elektronických systémů. Obrana a strategie [online]. 2003, 1, [cit. 2010-06-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.defenceandstrategy.eu/cs/archiv/rocnik-2003/1-2003/elektromagneticke-zbrane-s-rozenou-energii-jako-prostredk-k-eliminaci-elektronicky-systemu.html>>. ISSN 1802-7199.
- [27] BACIK, Jan. Hlavné východiska SAS [online]. Košice : TUKE, 200?. 7 s. Oborová práce. Technická Univerzita v Košiciach. Dostupné z WWW: <<http://web.tuke.sk/lf-kmlp/Ucitelia/Pohovej%20Jozef/3-721-2-ECS/OLD%203-721-2%20EC%8A/lf-kmlp/Ucitelia/Bacik%20Jan/Bacik%20-%20dokumenty/OSA/2.%20SAS%20-%20prednaska/2.HI%20discipliny%20syst.%20vedy%20a%20vyhodiska%20SAS.doc>>.
- [28] SITA. SME [online]. 27. 5. 2010 [cit. 2010-06-03]. USA už nie sú vo vojne s terorizmom, oznámi večer Obama . Dostupné z WWW: <<http://www.sme.sk/c/5394888/usa-uz-uz-su-vo-vojne-s-terorizmom-oznami-vecer-obama.html>>.
- [29] CSIS. Center for Strategic and International Studies [online]. c2010 [cit. 2010-02-03]. Dostupný z WWW: www.csis.com.
- [30] JIROVSKÝ, Václav. Kybernetická kriminalita. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2007. 288 s. ISBN 9788024715612.
- [31] ŠEFČÍK, Vladimír, LOŠEK, Václav. Bezpečnostní technologie, systémy a management 2007. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2008. ISBN 9788073186050. Nad obecnými riziky a hrozbami současného světa, s. 141-146.
- [32] Global research : Centre for research on globalization [online]. c2010 [cit. 2010-02-03]. Dostupný z WWW: <http://www.globalresearch.ca>.
- [33] LAUCKÝ, Vladimír. Bezpečnostní futurologie. Zlín : [s.n.], 2007. 93 s. ISBN 978-7318-560-2.
- [34] LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti 2 : skripta UTB FAI. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 121 s. ISBN 978-80-7318-631-9.
- [35] LAUCKÝ, Vladimír. Technologie komerční bezpečnosti I . 2.vyd. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2004. 64 s. ISBN 80-7318-194-0.

- [36] Common Security and Defence Policy#European Security Strategy. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 16.10.2004, last modified on 24.5.2010 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Common_Security_and_Defence_Policy#European_Security_Strategy>.
- [37] Euractiv [online]. 1.2.2010 [cit. 2010-06-03]. Európska bezpečnostná a obranná politika. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.sk/obrana-a-bezpecnost/zoznam_liniek/europska-bezpecnostna-a-obranna-politika>.
- [38] POLREJCH, M. Rusmedia [online]. 4.6.2008 [cit. 2010-06-03]. Šanghajská organizace spolupráce není zdaleka asijskou záležitostí. Dostupné z WWW: <<http://eurorus4cz.wordpress.com/2008/06/04/m-polreich-sanghajska-organizace-spoluprace-neni-zdaleka-asijskou-zalezitosti/>>.
- [39] Shanghai Cooperation Organisation. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 27.11.2002, last modified on 30.5.2010 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Shanghai_Cooperation_Organisation>.
- [40] Collective Security Treaty Organisation. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 24.8.2005, last modified on 28.5.2010 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Collective_Security_Treaty_Organisation>.
- [41] Peace and Security Council. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 12.5.2005, last modified on 26.4.2010 [cit. 2010-06-03]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Peace_and_Security_Council>.
- [42] Pravda.ru [online]. 18.04.2008 [cit. 2010-06-03]. South America unites against USA's predatory instincts. Dostupné z WWW: <<http://english.pravda.ru/world/americas/104940-0/>>.
- [43] South American Defense Council#Defense policy. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 8.12.2004, last modified on 9.5.2010 [cit. 2010-06-06]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/South_American_Defense_Council#Defense_policy>.

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK A SYMBOLOV

NATO	Severoatlantická Aliancia
NAA	Severoatlantické zhromaždenie
USA	Spojené štáty americké
EU ESDP	Európska bezpečnostná a obranná politika
EU	Európska Únia
EAPC	Euroatlantická partnerská rada
SCO	Šanghajská organizácia spolupráce
CSTO	Organizácia zmluvy o kolektívnej bezpečnosti
AU PSC	Rada mieru a bezpečnosti Africkej Únie
ASF	Africké pohotovostné sily
AFP	Africké mierové zhromaždenie
SADC	Juhoamerická rada obrany
KLDR	Kórejská ľudovodemokratická republika
OSN	Organizácia spojených národov
BR OSN	Bezpečnostná rada Organizácie spojených národov
ISAC-s	Centrum pre analýzu a zdieľanie informácií
CSFP	Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika
CSIRT	Bezpečnostný tím pre koordináciu riešení bezpečnostných incidentov v počítačových sieťach
CEWS	Kontinentálny systém včasnej výstrahy
HEMP	Vysokonapäťový elektromagnetický impulz
DEW	Zbrane s riadeným tokom energie
HPM	Mikrovlnné zbrane vysokého výkonu
SAS	Skúmania za pomoci analýzy a syntézy
WTC	Svetové obchodné centrum

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obr.1.: Sučasné, najväčšie vojenské aliancie.....	31
Obr.2.: Integrácia štátov v rámci EU a NATO	38
<i>Obr.3.: Štáty SCO.....</i>	<i>42</i>
<i>Obr.4.: Štáty SCO / CSTO.....</i>	<i>43</i>
<i>Obr.5.: Štáty Africkej Únie</i>	<i>45</i>
<i>Obr.6.: Štáty Juhoamerickej Únie.....</i>	<i>47</i>
<i>Obr.7.: Mapa bezpečnostného rizika a produkcie ópia.....</i>	<i>53</i>
Graf 1.: Porovnanie výdajov na zahraničnú protidrogovú politiku USA s porovnaním ceny za gram čistej drogy.	56

ZOZNAM TABULIEK

Tab1.: Miera pirátstva v jednotlivých štáoch EU	60
---	----